

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204442

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No.

Accession No.1

Author

Title

This book should be returned on or before the date last marked below.

www.ait.edu

ఉన్నది - ఊహించేది

[కథలు]

రావూరి భరద్వాజ

ఆదర్శమందిరం, విజయవాడ.

తొలి కూర్పు

1955

మద్రాసు:

లీలాప్రెస్, విజయవాడ.

వెల్తురు పాఠశాల

ఉన్నది - ఊహించేది

గడియారం మూడుగంటలు కొట్టింది. శంకరం వీధిలోకి చూశాడు. సరోజిని వస్తున్న జాడలేమీ కనిపించలేదు. 'ఆమె రాకుండాఉంటే బాగుండు' ననుకొన్నాడు శంకరం. ఈ దిక్కుమాలిన లోకంలో అనుకొన్నవి అనుకొన్నట్లు జరిగిచావవు. ఈమాట నిజమేగానీ, ఇవ్వాళమట్టుకు శంకరం అనుకొన్నది కాస్తా జరిగింది. మూడున్నరఅయినా సరోజిని రాలేదు. శంకరానికి చాలా తేలికిచ్చినట్లయింది. దాదాపు మూడు నెలలనుండీ అతను సరోజినితో ఉడ్డుకుడిచిపోతున్నాడు. ఆమెను వదిలించుకొందామని గట్టిగానే ప్రయత్నించాడు శంకరం. కానీ ఈ పప్పులేమీ సరోజినిదగ్గర ఉడకలేదు. అతను వదిలించుకొనేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నకొద్దీ, కుమారి సరోజిని అతన్ని మరింత కరుచుకుపోసాగింది. రాను రాను సరోజిని అతని కొక గుదిబండలాగైంది.

ఆమెవల్ల లాభాలసంగతి అట్లాఉంచు. అవన్నీ తనకేమీ సద్యఃఫలితాన్నివ్వలేదు. ఇచ్చినవాటితో ప్రస్తుతం తనకేమీ అవసరంలేదు. అవన్నీ ముక్కులోవెంట్రుక కొప్పులో కొచ్చినప్పటిమాట. ముందు తను బోలెడంత నష్టపోతున్నాడు. చదువు బొత్తిగా సాగటంలేదు. స్నేహితులు వీధి వీధికి ఈ శుభవార్తను ప్రసారంచేస్తున్నారు. ఒకటి రెండుసార్లు గోడలమీదగూడా తమ పేర్లు రాశారు. ఇంత అల్లరీ జరిగినతరువాత తను సరోజిని పెళ్ళిచేసుకోక

పోతే, నానా అభాసుగానూ ఉంటుంది. చేసుకోవటానికై నా తనకేమీ అభ్యంతరం లేనిమాట నిజమే! సరోజినికి ఏమాత్రమో చక్కదనముంది. తనకంటే రెండుక్లాసులంటే-రెండే క్లాసులు తక్కువగా చదువుకొన్నది. ఈ ఊణాన రెండు చేతులా సంపాదిస్తున్న నాన్న ఉన్నాడు. అమ్మ ఉన్నది. భగవంతుడు మేలుచేస్తే ఒక అన్నగారుకూడా ఉన్నారు. కులగోత్రాల పట్టింపు తన కేమాత్రం లేదు. పోనీ అది చూదామన్నా-తన కులంవాళ్ళే! వీటన్నిటినీ మించి ఆవిడ తనను ప్రేమిస్తున్నది. పరీక్షకు నిలుస్తుందో లేదోగానీ, మాటలనుబట్టి చూస్తే తనను మినహా మరొక మొగవాణ్ణి పెండ్లాడనే పెండ్లాడ దనిపిస్తుంది.

అయినా శంకరానికి సరోజను పెండ్లాడబుద్ధియ్య లేదు. లోకు లేమనుకుంటారోనన్న భయంగూడా లేకుండా, పాటికి పదిసార్లు తన గదిచుట్టూ తిరిగే సరోజను తలుచు కున్నప్పుడల్లా, శంకరానికి ఆవిడమీద జాలివేసేది. ఒకటి రెండుసార్లు స్వగతంగా విచారం ప్రకటించాడు. ఆమెను వీలయినంత మేరకు తనకు దూరంగా ఉంచాలని చూశాడు. సరోజిని ఈ ప్రయత్నం పసికట్టింది. అతని ఆటలేమీ సాగ నివ్వలేదు. తన ప్రయత్నమూ మానలేదు. ఏనాడో ఒక నాడు శంకరం తనను చేసుకోకపోడని ఆవిడ నమ్మింది. ఈ నమ్మకానికి గల ఆధారా లేమిటో ఆవి డెక్కడా బైట పెట్టలేదు.

గడియారం నాలుగుకొట్టింది. సరోజినిరానేవచ్చింది. అయితే ఈసారి ఒక్కరే రాలేదు. ఆమెనెంట తండ్రికూడా

తెచ్చుకొంది. కొత్తమనిషిని చూచి శంకరం తగుమాత్రం గాభరాపడ్డాడు. 'మరేమీ ఘరవాలే'దని సరోజిని హామీ ఇచ్చిందాకా అతను స్థిరపడలేదు.

"వీరే నాన్నా, శంకరంగాడు. ఎవరూ? ఇందాక నీతో చెప్పలా... .." అన్నది సరోజిని తండ్రిని శంకరానికి పరిచయంచేస్తూ.

"అదేలే..." అన్నాడు సీతాపతిగారు. ఆయనగారు శంకరాన్ని తడేకంగా పరిశీలించారు. కుశలప్రశ్నలు వేశారు. ఎక్కడెక్కడ బంధువులున్నదీ అడిగాడు. తనకెవరు బంధువులో, వాళ్ళల్లో వాడెమ్మ తనరో మంచివాళ్ళేవరో, ఎంతమందికి తను చిన్నతనంలో చదువూ గ్రటా చెప్పించాడో, వాళ్ళల్లో ఎవరెవరు తన్నేయేవిధంగా చూస్తున్నారో వైనవైనాలుగా చెప్పాడు సీతాపతి. అంతసేపూ ఆయనకళ్ళు శంకరాన్ని పెదుకుతూనే ఉన్నాయి. ఆ పద్ధతి చూస్తుంటే శంకరానికి చిరాకేసింది. ముఖాలు చదివి ఉద్దేశ్యాలు తెలుసుకొనే సీతాపతి తన ప్రసంగం ఆపి, శంకరాన్ని గురించి ఎత్తుకొన్నాడు. తద్వారా ఆయన కొంత సమాచారం సేకరించుకోవాలి. సరోజమాటలమీద ఆయనకు నమ్మకంలేక కాదుగానీ, పిచ్చికుంక - గోరంతను గంపంథలు చేసేందేమోమరి!

శంకరం అన్నిసంగతులూ దాచకుండా చెప్పేశాడు. ఆయన అడుగుతున్న దెందుకో శంకరానికి తెలియకపోలేదు. తెలిసీ తను ఉన్నదేమిటో చెప్పాడు. తల్లిదండ్రులు లేరన్నాడు. మేనమామ చదువుచెప్పిస్తున్నాడన్నాడు.

“అయితే దానివల్ల ఆయనకేమీ లాభించదు కూతురునిచ్చుకోటానికిగూడ లేదు. ఆయన అయిదుగురు పిల్లల్లోనూ, ముగ్గురు మొగపిల్లలు. ఇద్దరు ఆడపిల్లలూ చిన్న వాళ్ళు. తనకున్న ఒక్కగానొక్క చెల్లెలికొడుకునని నాకు చదువు చెప్పిస్తున్నాడు.” అన్నాడు శంకరం.

సీతాపతిగారికున్న ఒక్కో సందేహమూ పటాపంచలయింది. ఆయన లేచి, పైపంచ విదిలించి భుజాన వేసుకొని, చెప్పలుతొడుక్కొని, ‘వెళ్ళొస్తా’ నని శంకరంతో చెప్పి, బైటికి అడుగుపెట్టాడు.

‘నేను ఫస్టు షోకి వెళ్ళొస్తాను నాన్నా!’ అన్నది సరోజిని వాకిటిదాకా వెళ్ళి.

“ఒక్కరైవేనా?” అన్నాడు సీతాపతి.

“నా కేమీ భయంలేదు.”

“పోనీ, శంకరంగారు నిన్ను యింటిదాకా దిగబెడతారేమో కనుక్కో. అన్నట్టు ఆయనగారిని రాత్రికి మనింటికి రమ్మను అక్కడే భోంచేస్తారు.”

శంకరం ఏదో చెప్పబోయాడు. అప్పటికే సీతాపతి పది గజాలదూరం వెళ్ళాడు. రాసని బిగ్గరగా కేకవేయటానికి శంకరంమనస్సు ఒప్పకోలేదు. బరువుగా కుర్చీలో చతికిలబడి-“ఇదంతా ఏమి” అని సరోజను అడిగాడు.

“ఏముందీ?” అన్నది సరోజ నవ్వి.

“నీ షడ్ధతి చూస్తుంటే నాకు చాలా భయమేస్తున్నది. ను న్వెందు కింత సాహసించావో తెలియటంలేదు” అన్నాడు శంకరం.

“నేను త్త పిరికిదాన్నని మావాళ్ళందరూ అంటుంటారు. నేనూ నిజమేమో ననుకొన్నాను. ఏమాత్రం ధైర్యమున్నా-మా నాన్న-ఎప్పుడో ఇక్కడి కొచ్చేవాడు. ఇంత ఆలస్యం అయ్యేదే కాదు; మరి నాలో మీకు సాహసం ఎట్లా కనిపించిందో నాకు తెలియటలేదు” అన్నది సరోజ. తను చాలా తెలివిగా తప్పుకొన్నానని సరోజ లోపల సంతోషించింది. అయితే ఆ సంతోషం శంకరం ఎక్కువ సేపు దక్కనివ్వలేదు.

“నువ్వు మీ నాన్న నెందుకు తెచ్చిందీ నాకు తెలుసు. అయినా నువ్వీ పాడుపని ఎందుకు చేశావా అని?”

“ఇది పాడుపనా?” అన్నది సరోజిని.

“నామట్టుకు నాకు పాడుపనిగానే ఉంది. నీవు వోల్ లింగయ్యను ప్రేమించావు. వాణ్ణి తప్ప ఇంకోణ్ణి చేసుకోనని హఠంచేశావు. ఆ లింగాయ కమామిషేమిటో తెలుసుకొనేందుకు మీ నాన్న వచ్చాడు. మీ తాన్నగ్గూడా ఆ లింగాయ నచ్చినట్లు గానే వుంది. బావుంది. అయితే ఆ లింగాయకు నిన్ను చేసుకోవాలని ఉన్నదో లేదో నువ్వు ఆలోచించలేదు. మీ నాన్న అంతకన్నా ఆలోచించలేదు. మీ రిద్దరూ కలిసి ఆ లింగాయకు ఉరిదెస్తున్నారు” అన్నాడు శంకరం విసుగ్గా.

సరోజముఖం మాడిపోయింది. తన మాటలు చాలా ఘాటుగా తగిలాయని తెలుసుకొన్నాడు. అందులో అవసరాన్ని మించిన ఘాటు తను ఉపయోగించాడు. రవరత పాలు తగ్గించినట్లయితే బాగుండేది.

“నన్ను పెళ్లాడం నీకు యిష్టంలేదాశంకరం?” అన్నది సరోజ తెగబడి.

“ఇష్టంలేదని చెప్పడానికి భయంగా ఉంది.”

“ఎందుకు? చెబితే యిక్కడెవరూ నిన్ను కొరత వేసేవారు తేరే!”

“అవసరమొస్తే కొరతవేసేవారున్నా - చెప్పదలచిందేమిటో చెబుతాను... ఇష్టంలేదని నేను చెప్పగానే నువ్వుగుకోవు. ఎందుకు యిష్టంలేదో నువ్వడుగుతావు. ఆ ప్రశ్నకు చాలా పెద్ద సమాధానం యివ్వవలసి ఉంటుంది. నీలో ఫలానా లోపం ఉన్నదని నే ననను. ఆ మాటకొస్తే లోపమంటుంటేనిది ప్రపంచంలో ఏముండీ?”

“మరి నువ్వెందుకు కాదంటున్నావో చెప్పవే?”

“నన్ను చెప్పనివ్వందేనా?” అన్నాడు శంకరం. సరోజ ఏమీ మార్గంకాదు.

“నేను నిన్నిప్పుడు కాదంటే నువ్వేమవుతావో ఆలోచించావా? నే నంతమూగం జరిగినా, నువ్వు నన్నంటిపెట్టుకొనే ఉంటున్నప్పుడు మనిద్దరం నొంగచాటుగా దాంపత్యం నెలగబెడుతున్నామని కాలేజీ మొత్తానికి తెలిసింది.”

“నువ్వు ధైర్యంచేస్తే భయపడటానికేమీ ఉండదు. అనుకోనివ్వు. మనకే? ఇదివరకు కాకపోతే, రేపు మనం నెలగబెట్టకుండా మానుకోవట్లేదు గదా!” అన్నది సరోజిని.

“మానుకుంటున్నామనే నే ననుకుంటున్నాను.”

సరోజ దిమ్మరపోయింది.

“నువ్వెవరినన్నా ప్రేమిస్తున్నావా శంకరం?” అన్నది కాసేపు తాళి.

శంకరం నవ్వాడు.

“లేదు. ఎవరినన్నా ప్రేమించటమే జరిగితే, ముందు నీ విషయమే ఆలోచిస్తాను సరోజా. అయితే అది జరగదనే నా నమ్మకం. ఎందుకంటే - నాకు ప్రేమలో బాత్రిగా నమ్మకం లేదు.”

“లేదా?” అన్నది సరోజ కనుబొమలు పైకిలాగి ఆశ్చర్యంగా,

“నీకు చిత్రింగా ఉంది కదూ యీమాట! నాకుమట్టుకు లేదు. అదొకరకమైన జబ్బు. అది సోకినవానికి ఏమందూ సరిగ్గా పనిచేయ్యదు. కాలంకలసివచ్చి కుదిరిందా సరేసరి, లేదా వాడా రోగంతోనే ఆవలించి చస్తాడు. నేను బోలెడుమందిని చూశాను. అందులో ఏ వాకరిద్దరో తప్పిస్తే మిగతావారందరికీ యీ జబ్బే ఉన్నది. లక్షరోగాలకు పది లక్షలరకాలమందులు కనిపెడుతున్నారు. రోగానికి మందు కనిపెడుతున్నట్లు నా కెక్కడా దాఖలా లేదు.” అన్నాడు శంకరం.

సరోజినికి శంకరాన్ని చూస్తే భయమేసింది.

“నన్నడిగితే ప్రతివాడికీ ప్రేమించే హక్కు ఉండగూడదంటాను. మనిషిదగ్గర డబ్బునుబట్టి, వాడికి ప్రేమించే యోగ్యతలు పెరుగుతుంటాయి మా ఊళ్ళో ఇద్దరు కలిసి, వాకే రోజున, వాకేచోట, వాకేసారి తెరమీది స్టారును ప్రేమించారు. ఆ స్టారు, ఉన్న అవయవాలన్నీ అవకాశ

మున్నంతవరకూ ప్రేక్షకులను చూడనిచ్చింది. ఇద్దరూ ఆవిణ్ణి ప్రేమించారు. ఏం జరిగింది? బాగా డబ్బున్న మొదటి వాడు పాతికేకరాల పొలమూ తెగనమ్మి ఆ స్త్రీను మూడు నెల్లు ప్రేమించాడు. ఆ రెండో వెధవ యిప్పటికీ గుటకలు మింగుతూనే ఉన్నాడు. కాబట్టి దరిద్రుడికి అన్ని హక్కులతోపాటు ప్రేమించే హక్కుగూడా లేదని నా నమ్మకం.” అన్నాడు శంకరం.

“ముష్టి డబ్బుకూ, పవిత్ర ప్రేమకూ సాపత్యమేమిటి శంకరం! ప్రేమ ఎన్నిత్యాగాలు చేయిస్తుంది! అదేగనక లేకపోతే ఈ ప్రపంచం....”

శంకరం ఘక్కున నవ్వాడు.

“ఏదో అయిపోతుందంటావు కదూ? ఏమీ కాదు. నీ ధోరణి చూస్తుంటే నుస్సు ప్రేమసాహిత్యం బట్టిబెట్టి నట్టుంది. ‘చలం’ గారి పుస్తకాలన్నీ చదివావా?”

సరోజిని మాట్లాడలేదు.

“ఆ గొడవ వదిలెయ్—డబ్బు ముష్టిదని నువ్వెట్లా అన్నావో గానీ, నేనుమాత్రం అనను. డబ్బుమీద నాకు నిర్లక్ష్యం ఎప్పుడూ లేదు. అది నా కళ్ళకు మహాశక్తిలాగా కనిపిస్తుంది. దాన్ని సంపాదించటంకంటే ప్రపంచంలో సాధించవలసిన ఘనకార్య మేమీ నాకు కనిపించడంలేదు.”

శంకరం ఈ మాట అసీ అనకముందే, సరోజినికి అంతా అర్థమయినట్లునిపించింది. ఈ కాస్తమాట వెళ్ళబెట్టడానికి ఇన్ని డొంకతిరుగుళ్ళెందుకో సరోజినికి తెలియలేదు, తన తండ్రిమాత్రం యిప్పుడు కాదంటున్న దేమున్నదీ?

ఒకరి కిచ్చే కట్నం శంకరానికి యిస్తాడు. నిజం మాట్లాడితే, తను దెబ్బలాడి మరో రెండువేలు ఎక్కువగా నేముట్టజెప్పించగలుగును. ఈ ముత్తైమంత దానికి యింత రభసచెయ్యాలా? సరోజ 'ఆ భయమేమీ అట్కొద్దే'దని శంకరానికి చెప్పింది.

“నే నా ఉద్దేశంతో అనలే”దని శంకరం చాలాసేపు వాదించాడు. సరోజినికి చిరాకేసింది. శంకరం వాదిస్తున్న పద్ధతి ఆవిడకు ఎబ్బెట్టుగా ఉంది. అసలు సంగతేమిటో తేల్చుకుందామని, ఉన్న సందేహాలేమిటో బైటపెట్టమని నిగ్గదీసింది.

“నిన్ను చేసుకోవటానికి నా కే అభ్యంతరమూలేదు. నామీద వ్యాపారం చెయ్యాలని మా మామయ్య కంతకన్నా లేదు. అయితే నువ్వు నన్ను ప్రేమించానంటున్నావు. అందులో నాకు చీమతలకాయంతైనా సమ్మకంలేదు. ఈ గొడవేమీ లేకుండా సరాసరి మీ నాన్నగారే నా దగ్గర కొచ్చి ‘మా అమ్మాయిని చేసుకో’ మంటే నిశ్చేషంగా చేసుకొనేవాణ్ణి.”

‘అదేమిటి?’ అన్నది సరోజిని అర్థంకాక. ‘చెబుతాను. ప్రేమ కేవలం భ్రమలాంటిది. కొన్నికొన్ని పరిస్థితుల్లో అట్లాంటి భ్రమలు పుడుతుంటాయి. ఆ పరిస్థితులు పోగానే, ఆ భ్రమలూ పోతాయి. కల నిద్రలోనే వస్తుంది గానీ, మెలకువలో రాదుగదా! మేలుకునిఉండే కలలుకనే వాళ్ళు లేరా అంటావు. ఉన్నారు. అయితే వాళ్ళుమేలుకొని ఉన్నా నిద్రపోతున్నవాళ్ళలోనే జను.”

“ఒకరికొకరు యిష్టమయి, పెళ్ళిచేసుకొని, సుఖంగా ఉంటున్నవారు బోలెడుమంది ఉన్నారు” అన్నది సరోజిని.

“అక్కడే నువ్వు పొరబడుతున్నావు. దాన్ని నేను ‘అలవాటు’ అంటాను. నువ్వు నే నన్నమాట సరిగ్గా అర్థం చేసుకోలేదు సరోజా! నువ్వేదో నిద్రలోఉండి నన్ను చేసుకోవాలనుకొన్నావు. మేలుకుంటే నిద్రలోఉన్నంత సుఖంగా నే నుండకపోవచ్చు. అప్పుడు నువ్వు విచారించవలసివస్తుంది. నీ తేమంకోరి నేను చెబుతున్నానుగానీ, నాకోసం గాదు. వీటన్నింటికి సిద్ధపడతానంటావా? నేనూ సంతోషిస్తాను. నీ లాంటి అందగత్తెతో సుఖపడటమంటే నాకు నిషేధమేమీ లేదు.” అన్నాడు శంకరం. సరోజిని దీర్ఘంగా నిశ్చయించింది. ఆమెకళ్ళు మెరిశాయి. శంకరమన్న చివరిమాటకు ఆమె సిగ్గుపడ్డది. గడియారం ఆరుగంటలు కొట్టింది. శంకరం చప్పున వీధిలోకెళ్ళి రత్నాటాకీసు కొక గుర్రబృండి కుదిర్చాడు.

ఆట చిన్నదికావటంచేత సరోజిని, శంకరం పెందలాడే యింటికొచ్చారు. భోజనానికి రాడేమోనని సరోజిని భయపడింది. రానంటే త నేవిధంగా అతన్ని రప్పించాలో ఒకటికి రెండుసార్లు రిహార్సలు చేసుకొంది. కానీ యివన్నీ బాత్రిగా అనవసరమైపోయినవి. శంకరం సరాసరి సరోజిని యింటికే బండి మాట్లాడాడు. ‘ఇప్పటి కొక పెద్దగండం గడిచినట్లు సరోజ భావించింది.

సీతాపతి, శంకరం భోంచేశారు. రాజమ్మగారే వడ్డించింది. అసలు తనే వడ్డిస్తానని సరోజిని అన్నది గానీ,

రాజమ్మగారే ఆ ఆలోచన పడనియ్యలేదు. నాల్గిద్దరూ భోంచేసి వసారాలో కెళ్ళారు. సరోజిని ఆకులు, నక్కల డబ్బీ అక్కడపెట్టి లోపలికొచ్చింది. అప్పటికప్పుడే సత్యమూ, రాజమ్మ మీటింగుచేశారు. సరోజిగూడా ఆ మీటింగులో పాలు పంచుకొంది. తేలిక సారాంశ మేమిటంటే రాజమ్మకు శంకరం నచ్చలేదు. ఆ విషయమే ఆవిడ బైట పెట్టింది. సరోజిని ఛరుని మండిపడ్డది.

“నువ్వీకాలపుదానివి కావు. ఈ కాలపు వ్యవహారాలు నీకేమీ తెలియవు. నువ్వు గమ్మున నోరుమూసుకొని కూచో. అంతే గానీ- అవసరమున్నా లేకపోయినా నీ అభిప్రాయాలు మా అందరినెత్తిమీద రుద్దకు” అన్నది సరోజి దాదాపు కథలోని నాయకలాగా.

“నాకు తోచించేదో నేను చెప్పను. ఇంతమాత్రానికే అంతమాట లంటావుటే నువ్వు! అయినా నువ్వీమధ్యమరీ తెగించిపోయావే సరోజమ్మా!” అన్నది రాజమ్మ.

సత్యంగూడా చెల్లెలినే సపోర్టుచేశాడు. అది చాలా అవసరం. రేపు సరోజి తనను ఆదుకొనవలసిన సమయం రావొచ్చు. ఇప్పుడు దీనికి తగుమాత్రం మాటసాయం చేయటం ఎంతైనా మంచిది.

“నువ్వూరుకొవే అమ్మా! సరోజి చిన్నదీ చితకదీ కాదు. మంచిచెడ్డలేమిటో దానికీ తెలుసు. అయినా దాని పెళ్లిగొడవతో మనకెందుకు చెప్పి? అ దెవణ్ణో “లవ్” చేసింది. వాడూ తలెగరేశాడు. నాల్గిద్దరికీ ముడిబెట్టేస్తే తీరిపోతుంది.” అన్నాడు సత్యం.

“అదో దౌర్భాగ్యుణ్ణి చేసుకుంటానంటే మనమొప్పు కుంటామట్రా సత్యం?” అన్నది రాజమ్మ.

“దౌర్భాగ్యుణ్ణి అదిమాత్రం ఎందుకు చేసుకుంటా నంటుందీ?” అన్నాడు సత్యం చెల్లెలివేపు చూసి.

“ఇప్పుడు చేసుకొంటా నంటున్నవాడు అంతకంటే ఘనుడుట్రా?”

సరోజిని కోపం తారకస్థాయి నందుకొన్నది. తన శంకరం దౌర్భాగ్యుడా? ఏంచూసి దౌర్భాగ్యుడని నిర్ణయించింది? ఇతనికోసం ఎంతమంది కాచుకూచున్నారో ఈవిడ కేం తెలుసూ? తను ఏమాత్రం యేమరినా ఆ జానకి కాస్తా ఎప్పుడో గుట్టుక్కున మింగేసేది శంకరాన్ని. ఇట్లాంటి మంచివాళ్ళు మొ గుళ్ళుగా అందరికీ దొరుకుతారా? బోలెడుమంది పోటీలమీద పోటీలుపడి చస్తుంటే తనొక్కరే మహా జాగ్రత్తగా శంకరాన్ని వలలో వేసుకొన్నదే! రేపు ఈ విషయం తెలిసి అధమం అరడజనుమంది అమ్మాయిలయినా గుండెఆగి చావటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారే! అట్లాంటి శంకరం దౌర్భాగ్యుడల్లే కనిపించటమేమిటి? అనగూడదు గానీ కామెర్లకోగికి ప్రప్రపంచమంతా పచ్చగా కనుపిస్తుందట!

సరోజిని ఊరుకోవటం సత్యం గమనించాడు. తను సరోజి కోపుకాయటానికి యంతకంటే మంచి ఛాన్సు దొరకదు. అంతా ఛిద్రమైపోయిన వ్యవహారం. కేవలం తన ప్రయోజకత్వం వల్లనే కుదుటపడ్డదని రేపు సరోజితో తను చెప్పుకోవచ్చు. దూరదృష్టిగల సత్యం రాజమ్మగారి ఏకైక

నుపుత్రీరత్నం. తల్లిమాటను కాదుకూడదని ఖండించిపారే
శాడు.

“అమ్మా! నీతో అనగూడదుగానీ సరోజ మంచిపనే
చేసిందే! ఎవడో ఇష్టంలేనివాణ్ణి చేసుకోకుండా, తనకు
కావలసినవాణ్ణి తనే వెదుక్కుంది. తప్పేముంది? సరోజ అత్తే
గాణ్ణి ప్రేమించింది. ప్రేమంటే ఏమిటో నీకు చెప్పలేనుగానీ,
అది భలే మంచిది. దాన్నెట్లా చెప్పాలో నాకూ తెలియ
టంలేదు. లోకంలో చాలాచోట్ల ప్రేమవివాహాలు జరగవు.
అట్లా జరగటానికి చాలాచాలా, ఏమేమిటో కావాలి. మన
చెల్లమ్మ అవన్నీ—దీనిదుంపతెగ! ఎట్లాసాధించిందో సాధిం
చింది. అందుకు నువ్వు సంతోషించటం పోయి విచారిస్తా
వెందుకే అమ్మా?” అన్నాడు పుత్రీరత్నం.

రాజమ్మ కిదేమీ నచ్చలేదు.

“చూస్తూ చూస్తూ నో బజారునపోయేవాడికి కన్న
బిడ్డ నెట్లా యిచ్చుకొనేదిరా సత్తెం? నువ్వు అట్లాగే
అంటావు!”

సత్యం ఏదో అనబోతున్నాడు. ఇంతలోకే సీతాపతి
గారే లోపలికొచ్చాడు. సరోజని శంకరంకోసం కళ్లుతిప్పింది.
అక్కడ శంకరంలేడు.

“తనకోసం ఎవరో వస్తారట. వెడతానన్నాడు.
ఇప్పుడే పంపి వస్తున్నాను. ఉదయం కాఫీకి రమ్మన్నాను.
ఒసేన్! కొంచెం పెందరాడే లేచి ఆ వ్యవహార మేమిటో
చూడు” అన్నాడు సీతాపతి.

“ఇంకెందుకూ చూడటం? శంకరానికి కాఫీ యివ్వటం గూడా దండనే! అతని కోసం ఖర్చుపెట్టే కాఫీ-మన కింకో పూట వస్తుంది” అన్నది సరోజిని విరక్తిగా.

“అదేమిటి?” అన్నాడు సీతాపతి దిమ్మరపోయి నీట్టయి.

“అమ్మో శంకరాన్ని చేసుకోవటం అమ్మకు యిష్టం లేదట నాన్నా!” అన్నాడు సత్యం.

సీతాపతి భార్యవేపు మింగేట్టు చూశాడు.

“ఇదేమిట సీయమ్మకడుపు కాలిపోను! మరీ నీ కిట్లాంటి పాడుబుద్ధులు పుడుతున్నయ్యో? రవ్వచెక్కలాటి కుర్రాడు దొరికితే బాగుండలేదన్నానంటే? నీ కేం పుండు పుట్టిందే? అతగాడు ఇవ్వాలి సరేనంటే-ఎంత హీనంగా చూసుకొన్నా పాతికవేలు కట్టుమిస్తారు. చిల్లి దమ్మిడీ తీసుకోకుండా పెండ్లాడేస్తానని అసటమే చాలు నీ! పాతిక కాదు-యాభై వే లిస్తేమట్టుకు అట్లాంటివాడు నీకు దొరుకుతాడుటే! నువ్వొక్కడ కూచుని దాని మనసు విరిచేస్తున్నావా? ఎవడు చెప్పడే నీ కీ బుద్ధి?” ఈ పద్ధతిగా సీతాపతి చాలా దూరం వెళ్లాడు.

సరోజమ్మకు ఎక్కడలేని ఆనందం పుట్టుకొచ్చింది. సత్యంగూడా తన హర్షం ప్రకటించాడు.

“అదిగూడా కాదు నాన్నా! డబ్బు సంగతి అట్లా ఉంచు. ముందు సరోజకు-ఆ చేసుకోబోయ్యేవాడు నచ్చాలిగా? నువ్వు లక్షరూపాయలిచ్చి కొనుక్కొన్నవాడు అమ్మడుకు నచ్చుతాడనే గ్యారంటీ యేముంది? శంకరాన్ని సరో

జని ప్రేమించింది. వాణ్ని తప్ప మరొకణ్ని చేసుకోమనటం ఛండాలం. శంకరాని కేం తీవ్రమొచ్చిందీ! లక్షణంగా బి. కాం. ప్యాసయినాడు. ఏ కొట్లో కూచుని పద్దులు రాసుకొన్నా సరిపోతుంది. అమ్మమాటలకేంగానీ, నువ్వీ మ్యారేజి సెటిల్ చెయ్యి నాన్నా!" అన్నాడు సత్యం.

“సెటిల్ చెయ్యక ఊరుకొంటానుటా? అనవసరంగా యిది నోరుపారేసుకొంటుందిగానీ.”

రాజమ్మ ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఏంమాట్లాడుతుందీ? మాట్లాడినా వినుపించుకొనే దెవరు?

3

పెళ్ళయిపోయింది. పెళ్ళిలోనే కార్యక్రమాలు అయి పోయింది. సరోజిని పెండ్లికి తన ఫ్రెండ్సునందరినీ పిలిచింది. తను ఎటువంటి మొగుళ్ళి సంపాదించుకొన్నదీ నాళ్ళందరూ చూడాలని ఆవిడ అభిప్రాయం. దాదాపు అందరూ వచ్చారు. సరోజి ఊహించినట్లు ఎవ్వరూ గుండె ఆగి చావ లేదు. ఒకరకంగా అది సరోజికు బాధగానే ఉంది. తనను చూసి కనీసం నలుగురైతే నా అసూయపడినట్లయితే, ఆవిడ కే విచారమూ కలక్కపోను. మరి భగవంతుడు ఆమె కా యోగ్యత లేకుండా చేశాడు. ఒకరి ననవలసిన పనేమున్నది? సరోజిని ప్రస్తుతం భూమిమీద లేదు. ఉన్నా అది భూమికిమల్లే సరోజినికి కనిపించటంలేదు. అదేంకర్మమో ఆమెకు ప్రతి దాంట్లోనూ ఆనందం పొర్లిపోతున్నట్లు తోచేది. గాలివీస్తే,

ఎండకాస్తే, మబ్బువేస్తే, పిచ్చుక అరిస్తే కొత్త. శంకరం కొంతసేపు దేవుడికిమల్లైనూ, యింకొంచెంసేపు దేవాదిదేవుడికి మల్లైనూ సరోజమ్మకు కనిపించేవాడు. ఒక్క నిమిషం ఆలస్యమయితే సరోజమ్మ ప్రాణం విలవిలలాడిపోతుంది. అందుకని ఎప్పుడూ శంకరాన్ని వదిలేదిగాదు. శంకరంగూడా గడుసువాడే! ఇద్దరూ ఆ మేడ దిగి కిందికి వచ్చేవారేగాదు. అదిచూచి నలుగురూ నాలుగురకాల అనుకొన్నారు. అనుకొన్నారనిగూడా సరోజకు తెలుసు. తెలిసిగూడా ఆవిడ లక్ష్యపెట్టలేదు. ఇన్నిటికీ మనస్కంధుడు—దిక్కుమాలినవెధవ—మహా గడుసుపిండం.

తీపి రుచిగానే ఉంటుంది. ఉంటుందిగదా అని అదే పనిగా మెక్కితే ఏంచేస్తుంది? ముందు మొఖం మొత్తుతుంది. మొత్తినా తింటే జబ్బుచేస్తుంది. ఈ జబ్బుకు విరుగుడు, ముందు తీపి తినటం మానెయ్యాలి. అవసరమయితే, కారం గూడా తినాలి. అది అందరూ ఒప్పుకుంటారు. అంతమాత్రం చేత యీ సిద్ధాంతాన్ని మనుష్యులకు అప్లయ్ చేయడానికి వీలేదు. దురదృష్టవశాత్తూ మన సంఘంలో ఆ పప్పులేమీ ఉడకటలేదు. ఉడికించాలని ప్రయత్నించేవాళ్లు లేకనూ పోలేదు.

సరిగ్గా సరోజమ్మస్థితి ఇల్లాగేఅయింది. ఆమె ఇప్పుడు తరుచుగా కిందనే ఉంటున్నది. ఎప్పుడోగానీ పైకిపోదు. పోయినా వెంటనే క్రిందికొస్తున్నది. అనేకసార్లు ఆవిడ తల్లి దగ్గరే పడుకొంటున్నది. ఎందుకు పడుకొంటున్నదో రాజ

‘మృగూడా కూతుర్ని అడగలేదు. ఎందుకడుగుతుందీ? తను మాత్రం అట్లా పడుకోలేదా మరి?

సరోజలో వచ్చిన మార్పు శంకరంలోగూడా వచ్చి నట్లయితే అనుకోవటాని కేమీ ఉండేదిగాదు. కానీ శంకరం మారలేదు. అతను ఈనాటికీ క్రిందికి రావటంలేదు. ఇదివరకు రోజుల్లో సరోజినే పైకి పట్టుకెళ్ళేది భోజనం. ఇప్పుడుగూడా పట్టుకెడుతూనేఉంది. అయితే యిదంతా ఆమెకు అనవరంగా కనిపించింది. ఆ మేడమీద వెలగబెట్టే రాచకార్యా లేమీ లేనాయె! పోనీ భోజనానికన్నా కిందికి రాగూడదూ? ఉదయమూ, సాయంత్రమూ కాఫీకి, అన్నానికి, యిన్నిసార్లు ఎక్కి దిగటమెందుకు? ఈ ఆలోచన వచ్చినరోజునే సరోజ దానిని ఆచరణలో పెట్టింది. మామూలుగా పదకొండింటికి పైకి భోజనం పట్టుకెళ్ళేది కాస్తా, ఆనాడు పన్నెండయినా ఆ ప్రసక్తే తీసుకురాలేదు. ఈ నిమిషమో మరునిమిషమో, శంకరం కిందికి వస్తాడని సరోజ ఎదురుచూసింది. అతను రానేలేదు. గడియారం నాలుగుగంటలు కొట్టింది. అంటే సాయంత్రం కాఫీవేళన్నమాట. సరోజినికి ఏక్కడలేనిచిరా కువేసింది. అతనికి ఆకలే లేదా? ఉన్నా దాన్ని చంపుకొన్నాడా? అట్లా పేగులు ముడుచుకొని పడుకోకపోతే కిందికి దిగి రాగూడదూ? ఒస్తే తన గౌరవాని కేమీ భంగంరాదే!

కాసిని పకోడీలు, పింగాణీకప్పులో కాఫీ, మంచినీళ్ళ గ్లాసూ పుచ్చుకుని సరోజిని మేడమీది కొచ్చింది. గదితలుపు దగ్గరగా వేసిఉంది. కాలితో నెట్టి లోపలికొచ్చింది. శంకరం నిశ్చింతగా నిద్రపోతున్నాడు. సరోజినికి ఆశ్చర్య

మేసింది. తను వెళ్ళేసరికి, గదిలో కాలుకాలిన పిల్లిలాగా, మేతకోసం ఎదురుచూస్తూ, అటూ యిటూ శంకరం తిరుగుతుంటాడని ఆమె ఊహించింది. అదేమీలేకుండా అతగాడు నిద్రకుపడ్డాడు. పొద్దుటుంచీ అన్నం తినకుండా ఉంటే శంకరానికి నిద్ర ఎట్లాపట్టిందో సరోజినికి అర్థంకాలేదు.

“లేవండి, కాఫీ తాగుదురుగాని” అన్నది సరోజి.

శంకరం లేచాడు.

“ఇదిగో టిఫిన్...” అన్నది సరోజిని పళ్ళెం ముందుకు నెడుతూ.

శంకరం ఆవలించి, హాళ్ళు విరుచుకొని, చొక్కాతో కళ్ళు తుడుచుకొన్నాడు

“మీరు తొందరగా తాగండి కాఫీ. నేను తెచ్చేటప్పుడే చల్లగా ఉన్నాయి.”

“ఏమిటి?” అన్నాడు శంకరం.

“నువ్వేమీ తీసుకురావేమో ననుకొన్నాను. మంచి దానివే! టిఫిన్, కాఫీగూడా తెచ్చావు. నేనే నిన్ను గురించి పొరపాటు అంచనా వేసుకొన్నానన్నమాట” అన్నాడు శంకరం నవ్వి.

సరోజిని కది నవ్వుకుమల్లే లేదు.

“బాగానే ఉంది మేళం! తీసుకురానని ఎందుకనుకొన్నారూ?” అన్నది దీర్ఘంతీస్తూ.

మధ్యాహ్నం కూడు తీసుకురాని మనిషి, నాలుగంటలకు కాఫీ తెస్తుందని నే నెట్లా అనుకొనేది సరోజిని! పోనీ-

నీకే ఇట్లాంటి అనుభవం జరిగితే, నువ్వునుకొంటావేమో చెప్పు!”

“ఏమిటీ? ఏదేది? మల్లా చెప్పండి. మధ్యాహ్నం మీరు అన్నం తినలేదా? ... చాలైండి, ఎవరన్నా వింటే నిజమనుకొంటారు. నేను గదూ మొరికిబోయిన పళ్ళెంలో అన్నమున్నూ, పప్పుకూరూ, చారూ తీసుకొచ్చింది! తిని గూడా తినలేదనటానికి, మావాళ్ళు మీకేం విషంపోశారండీ?” అన్నది సరోజిని ఎక్కడలేని ఆశ్చర్యానికై ప్రకటిస్తూ.

శంకరానికి నుండింది. అయినా పైకిమాత్రం నవ్వాడు.

“నువ్వు మాట్లాడుతున్నది నిన్నను గురించే అయితే నేను కాదనను.” అన్నాడు.

“నిన్ననా నేను మొరికిబోయిన పళ్ళెంలో తెచ్చింది? ఏం పాడో! నాకు సరిగ్గా జ్ఞాపకంలేదు. అయినా.... భోజనం పైకి పట్టుకురావటమేమిటీ అసవ్యం. కిందికొస్తే తీరిపోదూ? నేనేమో మరిచిపోతిని. మీరా ఉదయంనుండి తిండి తినకపోతిరి. హాయిగా వేళకొచ్చి రెండు మేకులు తింటే సరిపోతుందాయె! ఎందుకొచ్చిన బాదరబందీ యిదంతా?” అన్నది సరోజిని.

“నన్ను క్రిందికొచ్చి భోంచెయ్యమని చెప్పడానికి యింత అభినయం దేనికి సరోజినీ! ఇంతకంటే స్పష్టముగా చెబితే నేను కాదనేవాణ్ణి కాదే!” అన్నాడు శంకరం. అతను అంటున్న మాటలు వింటుంటే అవి మామూలు శంకరం అన్న మాటలుగా సరోజినికి అనిపించలేదు.

“నేను అభినయించానా? ... మాట అనేముందు మీ రెండు కాలోచించరు? నన్నేనా మీ రా మాట అనవలసింది! మతి మరుపు ఎవరికయినా ఉంటుందని మీ రెండు కను కోరు?” అంది సరోజిని తనని తాను సమర్థించుకొంటూ.

“నువ్వక్కడే పొరబాటుపడుతున్నావు సరోజా! నువ్వు మరిచిపోయినందుకు నా కేబాధా లేదు. నిజంగా నువ్వు మరిచిపోవటమే జరిగితే, నే నేమీ తప్పుపట్టను...”

“అయితే నేను తమాషాకోసం నాటకమాడానం టారు. అంతేగదా? అనండి. మీ చేత ఒక మాటపడినా నా కేమీ తప్పులేదు... ముందు మీ రా పకోడీలు తినండి. ఇప్పటికే కాఫీ చల్లారిపోయే ఉంటాయి. ఏదీ చూడనివ్వండి. ఇదేం! చల్లారిపోయాయి. మీ రా టిఫిన్ తింటుండండి. ఈ లోగా నేను కాఫీ వెచ్చబెట్టుకొస్తాను.”

సరోజిని కాఫీ వెచ్చబెట్టుకొచ్చింది. శంకరం అట్లాగే మంచంమీద సూచని ఉన్నాడు. అతను ఒక్క పకోడీనైనా ముట్టుకోలేదు.

“తినలేదేం?” అన్నది సరోజిని.

“నువ్వూరికే నన్ను ప్రశ్నలువేసి చంపకు. అడగ టానికేం నువ్వనుకుతావు. కానీ నేను చెప్పకలగొద్దా? నే నెందుకు తినలేదో చెప్పాలంటే బోలెడంత జవాబు అవు తుంది. కుదించి చెప్పడానికి వీలుపడదు. అయినా సూచనగా చెబుతాను పట్టు. ఇవిగూడా తినకపోతే ఎట్లా ఉంటుందో తెలుసుకోవాలని బుద్ధిపుట్టింది. మానేశాను.”

సరోజినికి చిర్రెత్తుకొచ్చింది. ఇంత పెడసరంగా సమాధానం చెబుతాడేం ఈ మనిషి! కుక్కకాటుకు చెప్పు దెబ్బలాగా సమాధాన మివ్వకపోతే, లాభం లేదనుకుంది.

“మీ కంత బుద్ధిగా ఉంటే నేను కాదనటం బావుండుదు. అదెట్లా ఉంటుందో తెలుసుకోవాలని మీ రెంత ఉబలాట పడుతున్నారో పాపం! నే నెందుకు వద్దనాలి?” అని చటుక్కున పళ్ళెము, నీళ్ళ గ్లాసు, కాఫీ కప్పు పుచ్చుకొని బైటికొచ్చింది. మెట్లదాకా వచ్చిందల్లా మల్లా వెనక్కు తిరిగి, గదివాకిటి దగ్గర నిల్చుని “రాత్రికి భోజనం తెమ్మంటారో లేదో కనుక్కుపోదామని వచ్చాను. అనసగం లేకపోతే యిప్పుడే చెప్పండి. వృధాగా అటూ యిటూ మోసుకెళ్ళే భారమన్నా నాకు తప్పతుంది” అన్నది.

“సాయంత్రం నేను అన్నం తింటానో తిననో యిప్పుడే యెట్లా చెప్పమంటావు సరోజా? మరో అగగంటకు నువ్వు మంచినీళ్ళు తాగుతావో, తాగవో ఇప్పుడే చెప్పగలవా? చెప్పలేవు. నాస్థితిగూడా ఫక్తు అట్లాగే ఉంది. ఏది ఏమైనా కానివ్వు, నువ్వుమట్టుకు అన్నం పట్టుకురా. తినటమూ, తినకపోవటమూ అప్పుడు చెబుతాను.

సరోజినిముఖం మాడిపోయింది. గిరుక్కున తిరిగి గబగబా కిందికెళ్లింది. అయిదారు నిమిషాల తర్వాత పనిమనిషి మీద ఎవరో పెద్దగా కేకలువేయటం శంకరానికి వినిపించింది. ఆ కంఠం సరోజినిదేనని గుర్తుపట్టినప్పుడు శంకరానికి ఏదో సాధించిన సంతోషమేసింది.

నూనెలు, అల్లుడు మధ్య పొర పొరలు పుట్టినాయని సీతాపతిగారికి తెలిసింది. ఆయన విచారించవలసినంతగా విచారించలేదు. మొగుడూ పెళ్ళాలు రద్దీ రట్టూ లేకుండా ఉండటం అసంభవం. ఈ సూత్రం తెలిసిందిగనుకనే సీతాపతి అల్లుణ్ణి ఈ విషయమైకదపలేదు. కానీ, ఒక విషయాన్ని గురించి ఆయన చాలాకాలంనుండి లోలోపల అనుకొంటున్నాడు. రెండు మూడు సార్లు ఆ విషయం పెదిమ చివరి దాకా వచ్చి--దానిదుంపదెగ - మళ్ళా లోపలికి చక్క వెళ్ళింది. ఆ విషయం శంకరంతో తను నేరుగా చెప్పటం బావుండదు. బావున్నా అంత సత్ఫలితం ఉండనుగూడా ఉండదు. అదేగనక సరోజినితో చెప్పిస్తే అన్నివిధాలా సమంజసంగా ఉంటుంది. అతగాడు దానికి ఒప్పుకొంటే సరే సరి! ఒప్పుకోడో? 'చిన్నకుంక నోరుజారి అన్నదాన్ని పట్టించు కుంటావుటోయ్' అని పెద్దరికాన్ని వెలిగించవచ్చు.

సరోజినితో ఎట్లా చెప్పటమా అని కొంతకాలంపాటు సీతాపతిగారు మదనపడ్డవారయినారు. కొంతకాలం అసలు చెప్పటం సబబా సబబుకాదా అని గూడా ఆలోచించాడు. ఆయన ఏ నిర్ణయానికీ ఇంకా రాలేదు. ఈ లోగా సరోజినే ఈ విషయం తండ్రిముందు వెళ్ళబెట్టింది.

“ఆయన ఊరికే ఉండిపోతున్నారు. పనీ పాటాలేదు. ఎక్కడన్నా ఉద్యోగం చూపెట్టరాదా నాన్నా” అన్నది సరోజిని.

“శంకరం నిన్నేమన్నా అడగమన్నాడా?” అన్నాడు సీతాపతి అనుమానంవేసి.

“ఆయనెందుకు అడగమంటాడు? మరి అదేంమనిషో-
ఇరవైనాలుగు గంటలూ ఆ గది వొదిలి బైటికిరాడు. దిక్కు
మాలిన పుస్తకాలన్నీ ముందేసుకూచుంటాడు. చూచే
దానికి నాకే విసుగేస్తుంది. ఆయన కివేమీ ఉన్నట్టులేదు.
ఎక్కడన్నా ఉద్యోగంచూడు నాన్నా! లేకపోతే ఆయనకు
పిచ్చెక్కేట్టున్నది” అన్నది సరోజిని బాధపడుతున్నట్టు.

“శంకరం చెయ్యాలేగానీ, ఉద్యోగం ఎక్కడో వెతు
క్కోవట మెందుకు? మన కమిషన్ కొట్లో కొవ్వొక్కాడదూ?
ఇప్పుడున్నవాడు ఉత్త పోచికోలు రామన్న. మాటలపసే
గాని క్రియ సున్న. ఒక్కణ్ణి! ప్రతిదానికి చచ్చిపోతున్నాను.
ఇంకేం, రేపటినుండీ కొట్లోకి రమ్మను... చూడవే సరోజా,
వ్యాపారమా పెద్దది. బోలెడంత డబ్బు తిరుగుతుంటుంది.
అన్నిటికీ నే నెక్కడ చావను? శంకరం ఉంటే నాకు కాస్త
ఆదరువుగా ఉంటుంది. అయినవా డొకడుంటే నాకీ బాదర
బందీ కొంత తప్పనన్నా తప్పతుంది. రేపు కొట్లోకిరమ్మని
చెప్ప” అన్నాడు సీతాపతి.

“సరే నాన్నా!” అన్నది సరోజిని ముక్తసరిగా.

తనప్రణాళిక వొక్కొక్కటే నెరవేరుతున్నందుకు సీతా
పతి అమితంగా సంతోషించాడు. రవ్వలాంటి కుర్రాణ్ణి -
దమ్మిడికట్నం లేకుండా - సంపాదించాడు. ఇదొక ఘనవిజ
యంకిందనే జమ. ఈ సంవత్సరపు లాభనష్టాల బేరీజులో
నానం పదివేలన్నా లాభాల పద్దులో వేసుకోవచ్చు. శంక
రంగాడే దొరక్కపోతే, అంతడబ్బా ఖర్చుపెట్టకతప్పేదేము
న్నదీ? పోతే, రెండవది ఆ శంకరంగాడే లెక్కలు రాయ

టానికి రేపన్నుంచే రాబోతున్నాడు. ఇంగ్లీషు చదువు చదివాడు, కాబట్టి ఇప్పుడున్నవాణ్ణి అయిదారు రోజుల్లో వీకి పారేయవోచ్చు. వాడికిస్తున్నది నెలకు డెబ్బయిరూపాయలు. ఆ లెక్కన సంవత్సరానికి పన్నెండు డెబ్బయిలు ఎనిమిది వందల నలభై-ఇదంతా లాభంకిందనే జమకొస్తుంది. తను ఉట్రువుడియంగా అల్లుణ్ణి సంపాదించటమే కాకుండా, వాడినుండి సంవత్సరానికి పది ఎక్కువ తక్కువగా వేయి రూపాయలు కక్కిస్తున్నాడు. తనుచేస్తున్న పని దివ్యంగానే ఉంది.

ఆ ఆలోచనల తాలూకు ఆనందం సీతాపతిగారు ఎక్కువకాలం పొందలేదు. మరి సరోజిని అట్లాంటి వార్త తీసుకొచ్చింది. మంచివార్తనే తీసుకురావాలని సరోజిని హోరాహోరి పోట్లాడింది. శంకరం తగ్గలేదు.

“నువ్వెంత గింజుకున్నా నేను కొట్టుకు వెళ్ళ”నని ఖచ్చితంగా తేల్చిపారేశాడు.

“కొట్టంటే పరాయివాళ్ళకొట్టుటండీ, మీరు పోన నటానికి! మనదేనాయె! మనపని మనం చేసుకోవటం తప్పా? ఇప్పుడున్నవాళ్ళంతా ఉత్త దొంగవెధవలట. ఎవడి కందింది నాడు పుచ్చుకొంటుంటాడట. మీరెళ్ళి ఊరికే అక్కడ కూచోండి, చాలు. తతిమ్మా పనంతా మా నాన్న గారే చూచుకొంటారు.” అన్నది సరోజిని.

“నువు చెప్పినదాన్నిగురించి ఆలోచిస్తుంటే నాకో బోలెడన్ని సందేహాలు పుడుతున్నాయి. ఒకటేమిటంటే - ఏదోవిధంగా నన్ను నువ్వు వదిలించుకొందామని

చూస్తున్నావేమోనని. పాపం! నీ కల్లాంటి దురుద్దేశం లేక పోవచ్చు. మరి నా పాపిష్టి మనస్సుకు అట్లా అనిపిస్తున్నది. రెండవది: నువ్విప్పటికీ అయిదారుసార్లు తమాషా అయిన 'పొడి' వొకటి వేశావు. 'మనవ్యాపారం' - 'మనకొట్టు' - 'మనకులాభం' అని నువ్వు వందసారులంటేమట్టుకు అది మనదెందుకవుతుందీ? ఒకవేళ నీ కవులే అవుతుండేమోగానీ, నాకుమట్టు కేమీకాదు. పదిలక్షలసార్లు అనుకొంటేమట్టుకు నేను హెజెల్కోర్టు మొగుణ్ని అవుతానా? ఒక్కసారిగూడా అనుకోకపోయినా సరేజిని మొగుణ్ని కాకపోతానా? ఇదంతా మనదేనని చెప్పి, నాకు ఆశపుట్టించి, మీ నాన్నకు చాకిరి చేయించాలని చూస్తున్నావు. పోతే మూడవది, నేను వెళ్ళి ఊరికే కూచుంటే తతిమ్మా పవంతా మీనాన్నే చేసుకుపోతాడని నాకు నచ్చచెబుతున్నావు. నేను అక్కడికెళ్ళి ఉట్టినేకూచుంటే ఆయనకేం వారుగుతుందో నాకు తెలియటంలేదు నువుచెబుతున్నదాన్నిబట్టి నేను పనేమీ చెయ్యటానికి కానేకాదాయె. అక్కడ ఊరికే కూచునే బదులు ఇక్కడే కూచుంటాను. ఇక నాలుగవది—”

“తల నొప్పెత్తుకొస్తోంది. ఇక ఆపండి” అన్నది సరోజిని విసుగ్గా.

“సమాధానం వినే ధైర్యం లేనిదానివి న న్నెందుకు ప్రశ్నిస్తావ్?” అన్నాడు శంకరం.

“ఊరికి నే కూచోబెట్టి మేపటానికి, నే నంత లక్షాధికారిని గానని మా నాన్న రెండు మూడు సార్లు చూచాయగా అన్నాడు. నా గ్గుడా అది సబబుగానే తోచింది.

అయినా మీ రక్కడికెళ్ళి లెళ్ళా డొక్కా చూచుకో గూడదటండీ. ఆయనగూడా అంత కష్టంగా ఉండకుండా ఉంటుందిగా!”

“నిజమేగానీ, నేను చెబుతున్నదికూడా మరి విను. ఇక్కడ కూచుంటే మీ నాన్నకు కష్టం గనక అక్కడే కూచోమన్నావు. బాగానేవుంది. అక్కడ కూచుంటే మరొకరి కష్టంగా వుండి, ఇక్కడ కూచుంటేనే వారికి బావుంటుందనుకో; అప్పు డేం చేయమంటావో చెప్పు మరి.” అన్నాడు శంకరం.

“నే నేమీ చెప్పదలుచుకోలేదు... అయినా మీరు కూడా తిని కూచోవటం మరిగారు. ఎందుకు కష్టపడతారు? ఆ విషయం తెలుసుకోకుండా అనడం నాదే పొరబాటు.”

శంకరం సంగ్రహంగా నవ్వాడు.

“ఇంతకాలం నా భార్యగా వుండికూడా నన్ను అర్థం చేసుకోలేదన్నమాట. నీకు తెలియదుగానీ, సోమరితనమంటే నా కున్న అసహ్యం ఈ భూ ప్రపంచంలో మరొకడి కుంటుందంటే నమ్మకు. అయితే, ఎందుకు కొట్టో కెళ్ళవని అడుగుతావు. నేను వెళ్ళను. నా కేమవసరం? నేను చచ్చేట్టు పనిచేసి మీ నాన్న భోషాణాలు నింపలేను. ఇప్పటికే కట్టుకుపోయినంత సంపాదించాడు. ఆ గొడవలన్నీ మానుకోమని చెబుదామనుకొంటున్నాను... సరే, పని చేస్తాను. దానివల్ల నా కేమి వొరుగుతుందా అని? నేను ఊరికే కూచోవటం-అంతగా చూడలేనిదానివైతే, ఆ వ్యాపారంలో నాకూ భాగం పెట్టమను. అప్పుడు నువ్వు చెప్పనవసరం.

లేకుండానే నేను నా పని చూచుకొంటాను. ఇంకా మీ నాన్న యిష్టపడితే యీ సాయంత్రమే స్టాంపులు రాసుకొందాం. మరి వెళ్ళి అడిగి రా, హా."

సరోజినికి అరికాలిమంట నడినెత్తికెక్కింది.

"మరి ఊరికినే కూచంటి పొట్టబోకి బువ్వెలా వొస్తుంది? మన కెవరు పెడతారు? ఇలా ఎంతకాలమని ఈ యింట్లో ఉంటామో చెప్పండి? ఎంత పుట్టిల్లయినా, ఒక నాడు పెడతారు, రెండోళ్లు పెడతారు. కలకాలం మనల్ని పోషించాలంటే నాళ్ళకుమాత్రం కష్టంకాదా?" అన్నది సరోజిని కసిగా.

శంకరం ఆశ్చర్యం నటించాడు.

విడ్డూరంగా మాట్లాడావే సరోజా నువ్వు. ఇంతకాలం నుండి, మనల్ని మీనాళ్ళే పోషిస్తున్నావని యింతవరకూ నాకు తెలియనే తెలియదుసుమం!" అన్నాడు ముక్కుమీద వేలు వేసుకొని.

"మరి మన మేమిచ్చి తింటున్నామంటారు? ఏమన్నా చాటుగా మావాళ్ళకిచ్చారేమో నాకు తెలియదు. ఏమన్నా ఇచ్చారా?"

"ఇచ్చాను" అన్నాడు శంకరం. "అథమపక్షం ఇరవై వేలు ఖరీదుచేసే మనిషిని నేను. నాళ్ళింట్లో వారి కూతుర్లకు మొగుడుగా ఉంటున్నాను. ఈ ఉద్యోగభారం నెత్తి నేను కొన్నందుకు గాన, మీనాన్న నా కంత యివ్వడేలాడు. అందులో చిల్లిగవ్వకూడా యింతవరకూ జమపడలేదు. తన దగ్గరే నాచివెట్టాడు. అందులోంచి మన కేమన్నా ఖర్చు

పెడితే పెట్టేఉండొచ్చు. నేను కాదనను. అంతమాత్రంచేత అది ఆయన డ బెబ్బందుకవుతుందో నా కర్థంకావటంలేదు. నీ కేమయినా అయిందేమో చెప్పు వింటాను!”

సరోజినికి తలతిరిగినంత పనయింది. శంకరం మాట్లాడిన ఈ చివరిమాటలు చెప్పరానంత అసహ్యమేశాయి. దాదాపు నాంతివచ్చినట్లుంది. నీరసంగా తలుపు వట్టుకొని బైటికెళ్ళింది. శంకరం చిన్న నవ్వునవ్వాడు.

* * * * *

ముద్దుబిడ్డ చెప్పిన యీ సువార్తలన్నీ విన్నతరువాత సీతాపతిగారు, పక్షవాతపు రోగిలా అయిపోయినాడు. కొన్ని నిమిషాలపాటు ఆయనగారి యమ మేధ సుద్దలాఅయింది.

“ఇదేమిట! ఈ బాడఖావ్ యిట్లా తయారైనాడు? వీధి బాబుగాడిముల్లెమనదగ్గర దాచిపెట్టాకా వీడికి ‘పిండం’ వెయ్యటానికి? చచ్చేట్టు పనిచేసుకొంటేనే చేతిలోముద్ద నోటిలోకి రావటమేదగదా! ఆంఖోతులాగా వీణ్నెంతకాలం మేపేటట్టు? సలీసుగా దొరికాడుగదా అని నేను సంతోషించాను. వీ డింత దూలగొండి బాపతని తెలిస్తే, గడపయినా తొక్కనిచ్చేవాణ్ణి కానే! ఇప్పు డేంచేసేటట్టు?” అని ప్రశ్నించారు సీతాపతిగారు.

రాజమ్మ సమాధానం చెప్పలేదు. సరోజినీ సమాధానం చెప్పలేదు ఉన్నట్లయితే సత్యం సమాధానం చెప్పేవాడోలేదోగానీ, లేదు మరి. వా డీమధ్య తరుచుగా రాత్రిళ్లు మాయమవుతున్నాడు.

“ఈ వీడంతా మనకు దేనికీ? అమ్మాయిని వాడితో పంపేయండి. వాళ్లువాళ్లు గంగలో కలుస్తారు. మధ్యలో మనం పిసుక్కుచావటమెందుకూ?” అన్నది రాజమ్మ.

“నీ తెలి వెప్పడూ నాలుగేళ్లు వెనక్కి ఉంటుంది. నీకు తెలిసిందల్లా అదే. అమ్మాయిని పంపితే వా డెక్కడుంటాడు? ఏంటింటాడు?” అన్నాడు సీతాపతి.

“ఆరేళ్ళముందున్నవాళ్లు చేసిందేగా యిది! ఇట్లాతగు లడిందెందుకని? ఆనాడే నామాటవింటే ఏ చిక్కు- తేకుండా పోయేది. వాణ్ని చూడంగానే నాకు దౌర్భాగ్యుడన్నట్లే కనిపించాడు. ఆవిషయం తెలుసుకోవటానికి మీకు సంవత్సరం పట్టింది. పైగా నాది వెనకబుద్ధిని మీరంటున్నారు.” అని ఎత్తిపోడిచింది రాజమ్మ.

ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు.

“మేనమామ లున్నారుగా! అక్కడేదోకా స్తఉన్నట్టే ఉంది. అక్కడికే తరిమేస్తే పోతుంది. ఎందుకొచ్చిన లాయిలానా ఇదంతా చెప్పండి. కలిసినచ్చే చెప్పును తొడగొచ్చు. ఈ అబ్బాయి కలిసిరానే కలిసిరాడాయె. ఉత్త పెంకె ఘటం.”

“మెల్లిగా అంటావేమమ్మా పెంకెఘటమని? పెంకెలో ఈయన్ని రణపెంకెతనం. ఉత్త కబుర్లరాయుడు. కడుపునిండా మాట లున్నయ్. తలనిండా కుళ్ళుబుద్ధులున్నయ్! ఎబ్బే! ఏం మనిషి? ఇటువంటాయన నా మొగుడని చెప్పకోడానిగ్గాడా అభిమానపడి చస్తున్నాను.” అన్నది సరోజమ్మ.

“అసలు ఈ పీడంతా తెచ్చిపెట్టింది నువ్వేగదాటే! వీణ్ణి మినహా మరొహాణ్ణి చేసుకో నీ చేసుకోనని మొరాయిస్తావి. నీణ్ణి ప్రేమించానంటివి. పెళ్ళిచేస్తామి. షూడుముళ్ళూ పడ్డతరవాత నీ సిట్టా తయారయినాడు. అసలు నీ మూర్ఖమే కొంప కిన్నీ తిప్పలుతెచ్చింది” అన్నది రాజమ్మ కూతురును కసుగుకొంటూ.

భార్యమాట్లాడింది హాకరకంగా నిజమే గనుక సీతా పతిగారు మానంపహించారు.

“నాదేం తప్పున్నదీ! తెలిసో తెలియకో నీను ప్రేమించానని అన్నమాట నిజమే! అన్నానుగదాఅని మీరెందుకు ఆమోదించారు. చిన్నపిల్లలు తెలియక నిష్పా పట్టుకొంటామని ఏడుస్తారు. కిందపడి గొల్లుతారు. తెలిసినవారెవరైనా నిష్పాపట్టుకోనిస్తారా? ఏడుస్తున్నరుగదాఅని నిష్పాబాగు ఆడుకోవటాని కిస్తారా? ఇవ్వరు. కానీ మీ రిచ్చారు. నే నా బాగును ముట్టుకున్నాను. చచ్చేటట్టు కాలింది. కాలినందుకు ఏడుస్తున్నాను. ‘ఎందుకు పట్టుకుంటానని మారాంచేళా’నని చిన్నపిల్లల్ని అడగటమే తప్పు. తెలియక వాళ్ళిన్నెన్నో చేస్తామని మారాం పెడతారు. తెలిసినవాళ్ళు అవన్నీ చెయ్యనివ్వగూడదు. వైగా నా తప్పుంటావేమమ్మా! ఇందులో నా తప్పేమున్నదే!” అన్నది సరోజిని

రాజమ్మ బిత్తరపోయింది. సీతాపతి బిత్తరపోయాడు.

“పడ్డేనిమిదేళ్ళ దానివి, నువ్వెవ్వీ తెలియని చిన్న పిల్లవుటే సరోజమ్మా!” అన్నది రాజమ్మ.

“ఏళ్ళనుబట్టి ~~తెలిసిందాన్నయితే~~ లెక్కగట్టటమంత మతిలేని పని యింకేదీ ఉండబోదు. తెలిసిందాన్నయితే, ఈ శంకరాన్ని పెళ్ళిచేసుకోంటానా? నేను వీణ్ణితప్ప మరోవాణ్ణి చేసుకోనని పట్టుపట్టినాడే నేను చిన్నదాన్నని మీరు గ్రహించిఉండవలసింది. మీరా పని చెయ్యలేదు. చెయ్యనందుకు నేను అన్నివిధాలా ఉడ్డుకుడుస్తున్నాను.” అన్నది సరోజిని పమిటతో కళ్ళొత్తుకొని. ఆ పమిటకు ఏమాత్రమో నీటిచెమ్మ అంటింది.

సీతాపతిగారు పెద్దగాఅరవటం సరోజినికి వినిపించింది. ఆ ధోరణినిబట్టి చూస్తే ఎవరో కోప్పడుతున్నట్టుగాఉంది. “ఈయింట్లో నాన్న కోప్పడదగినవాడు శంకరంతప్ప యింకెవ్వరున్నారనుకొన్నది సరోజిని. కడుపు మండిపోయి నాన్నగారే అల్లుణ్ణి కోప్పడుతున్నారనిభావించింది. ఆ కోప్పడటంలో “ప్రేమ” “దొక్కచీలుస్తాను” - “నెళ్ళగొడతాను” - “అడుక్కుతింటావు” వగైరా వగైరా సున్నితమైన మాటలుగూడా సరోజినికి వినిపించాయి. శంకరానికి ఆమాత్రం ఘోరంగా తగలకిపోతే లాభంలేదనుకొన్నది. ఈ విషయం తన కేమీ తెలియనట్లుగానే సంచరించాలనుకొన్నది. అందుకనే నాన్నగారిమాటలు వినికూడా గదిలో నుండి బైటికి రాలేదు.

మరుక్షణానికే సరోజినికి యింకో అనుమానం కలిగింది. ఒక్కసారిగూడ శంకరంతో అరవిచ్చిమాట్లాడని నాన్న-ఒక్కసారే యింత కట్టుతెగి మాట్లాడతాడా? అధవా మాట్లాడినా యిన్నిమాటలూ, కిమ్మనకుండా శంకరంపట్లా

భరాయస్తున్నాడు. పోనీ యింకొకరినో అనుకొందామన్నా వీలులేకుండా ఉంది. “ప్రేమలూ”- “జొక్క- చీల్చుటానూ” యింకెవరి నంటాడు నాన్న? ఎవరినంటాడో సరోజిని యింకా తేల్చుకోలేదు. ఆకస్మికంగా సత్యంగాంతు వినిపించింది. వా జేదో బిగ్గరగా అరుస్తున్నాడు. అయితే ఈ గొడవంతా సత్తైమన్నయ్యదా? అయినా వీడికి ప్రేమలు, జొక్క-చీల్చులూ యేమిటి?

సరోజిని యింక స్థిమితంగా పడుకోలేకపోయింది. చివుక్కునలేచి, కుచ్చెళ్లు సర్దుకొని, పమిట సరిచేసుకొని వాకిట్లోకొచ్చింది. నాన్నా అన్నయ్యా ఘర్షణపడుతున్నారు. సరోజిని కేమీ అర్థంగాలేదు.

“ఏమిటి నాన్నా యిది?” అని అడిగింది.

“నీకుపట్టినజబ్బే వీడికీ పట్టుకున్నది. నీకొచ్చినదానికే తిన్నకూడు వంటబట్టకుండా ఉంది. ఇక వీడిగ్లాడబస్తే, వీలేళ్ళగాలికూడా యిమడదు” అన్నాడు సీతాపతి.

తనకొచ్చిన జబ్బేమిటో, అదే వీడి కెట్లా వచ్చిందో, ఎప్పుడు వచ్చిందో సరోజినికి తెలియలేదు. అదేమిటో తెలుసుకోవటం అవసరమే అయినా, యిప్పుడుకాదు. నాన్నడిరికే అన్నయ్యను తిట్టిపోస్తున్నాడు. ముం దీప్రవాహాన్ని ఆపాలి.

“అదేమిటో నేను కనుక్కొంటానుగానీ, నువ్వు పని చూసుకో నాన్నా! సత్తైమన్నయ్యా! ఇట్లారా! ఇప్పుడే పోదువుగానీ...” అన్నది సరోజిని.

సీతాపతి వెళ్ళాడు. సత్యం దిగాలుముఖంవేసుకొని సరోజిని గదిలో కొచ్చాడు.

‘అసలుసంగ తేమిటా అన్నయ్యా!’ అన్నది సరోజిని.

సత్యం యావత్తు సంగతీ చెప్పాడు. వాడు చెబుతున్నంతసేపూ సరోజినిముఖం రకరకాలుగా మారుతూనే ఉంది. సత్యం చెప్పటం పూర్తిచేసిన తరువాత సత్యానికి బదులు సరోజిని నిట్టూర్పు విడిచింది.

‘లాభంలేదురా అన్నయ్యా! ఇట్లాంటి ప్రేమలూ వల్లకాడూ నువ్వేమీ నమ్మకు. మొట్టమొదట అట్లాగే ఉంటుంది. ఆ తరువాత చాలా బోలుగాఉంటుంది. నా మాట విని ను వ్యాపిచ్చిపిచ్చి పనులు మానుకో’ అన్నది సరోజిని.

‘ఎంత సులభంగా చెప్పావే సరోజా! నువ్వన్నంత తేలికగాఉంటే నేనుమాత్రం వదులుకోనూ? నువ్వు సుందరాన్ని చూడలేదుగానీ, చూస్తే అమాంతం దాన్ని కావాలింఁచుకొని నలిపివారేస్తావు; మరేమనుకొన్నావో. అట్లాంటి దాన్ని ప్రేమించినందుకు నా కోపార్తీ యిస్తావు. ఇవ్వకపోతే నా చెవి తెగ్గోయింఁచుకొంటాను. సాయంత్రం వెడదాంరా. నీకు చూపిస్తాను’ అన్నాడు సత్యం.

సరోజినికంటికి సత్యం ఉత్తరభ్రకుడిలా కన్పించాడు.

‘నువ్వన్నది నిజమేకావచ్చు నన్నయ్యా! కానీ నేనెందుకు చెబుతున్నానో కాస్త ఆలోచించు. ప్రేమించి పెళ్లి చేసుకోవటమంత దర్జీదపుషని యింకొకటి లేనేలేదు. మనమేవో బొన్నత్యాలు మారంగాఉండి చూచి ప్రేమించివారేస్తాము. తీరా దగ్గరకెగిలే అగాధాలు, చీకటి అక్కడుంటాయి. నే నిది అనుభవమింద చెబుతున్నాను. ఎప్పుడైనా

నువ్వు పెళ్లి చేసుకొంటే ప్రేమించిమ్మని 'చేసుకోకు' అని సలహా ఇచ్చింది సరోజిని.

ఈ సలహా సత్యానికి సుచించలేదు.

'గడిచిపోయిన మాటలు చూట్లాడతావేమే సరోజా? నువ్వు శంకరాన్ని చేసుకోవాలని ఎంత ప్రయత్నంచేశావో నీకు తెలియదా? ఎంతమంది చెప్పినప్పటికీ నువ్వు విన్నావా? అప్పుడు నీకు శంకరంలాో యే యే గొప్పదనాలు కనిపించాయో, అంతకు పదివేల రెట్లు యెక్కువ నాకు సుందరంలో కనిపిస్తున్నాయి' అన్నాడు అన్నయ్య.

'అదంతా ఓపీడకల. ఆ కలలో చూచినవన్నీ అందంగానే ఉంటాయి. కల దాటి, వాస్తవంకొచ్చి చూస్తే చాలా అసహ్యమేస్తుంది.'

'అందరి అనుభవాలు ఒకేరకంగా ఎందుకుంటాయి? నువ్వన్నట్లు 'ప్రేమ'లో ఏ పసా లేకపోతే, రాజ్యాలనీ త్యాగం చేసినవాళ్ళంతా పూర్ణుని నే నెట్లా అనుకుంటాను? ఎంత ఆనందం లేకపోతే, వాళ్లా త్యాగాలు, సాహసాలు చేస్తారు? సరేమ చచ్చుదానికోసం యింత...'

సరోజిని ముఖించి ద స్థూనమైనహాసం అంకురించి అంతలోనే సమసిపోయింది.

"నువ్వు మంచి ఉద్దేశంతోనే బయలుదేరావు కాని, ఎక్కడో దోవతప్పావు. ఔనుకెళ్ళడానికి బదులు చిట్టడివిలో కెళ్లావు. అంతమాత్రంచేత ఔనుకెళ్ళాలనుకోవటమే తప్పు నటం మంచిమాటకాదు. అదీగాక- నువ్వు గోసతప్పావని నేను తప్పుతానా? నీ అనుభవాన్ని తీసుకొని నేను మంచి

దోవలోనే నెడతానేమో నీకేం తెలుసు? వెళ్ళలేనని నువ్వేమీ గ్యారంటీ యివ్వలేవుగదా?”

“ఇవ్వలేను” అన్నది సరోజిని. “నే నొప్పుకోను సత్తె మన్నయ్యా! నీకు కోపమొచ్చినాసరే, నాశక్తి ఉన్నంత వరకూ, నీ కా సుందరంతో పెళ్ళికాకుండా చూస్తాను. చూస్తూచూస్తూ నిన్నుగూడ ఎలా ముక్కలు కానివ్వ నన్నయ్యా?”

ఈమాట విన్నతరవాణ సత్యానికి ఎక్కడలేని కోపమూ వచ్చింది.

“ఇదిలే నువ్వు నాకుచేసేమహాపకారం! నీ కా శంక రంతో పెళ్ళిస్థిరపడటానికి ఎంతప్రయత్నంచేశాను! స్వమూ బదాబద్దలైన వ్యవహారాన్ని జాగ్రత్తగా వాక కొలికికి తెచ్చా నుగదా! కనీసం ఆ విశ్వాసమన్నా లేకుండా చూట్టాడుతా వలే సరోజా! ఆరోజున నేనేగనక పట్టుపట్టకపోయినట్లయితే నీ కీ పెళ్ళి అయ్యేదేనా? ... నైగా నీచేత నాన్నగారికి చెప్పి ద్దామనుకున్నాను. మంచిదానివేనే! కేపు నాన్నతో గూడ యిట్లాగే చెబుతావామో?”

“ఆఁ, ఇట్లాగే చెబుతాను” అన్నది సరోజిని.

సత్యానికి చెల్లెల్ని చంపబుద్ధిసంది. అవసరమున్నంత వరకూ తనను వాడుకొంది. తన కవసరం కలిగేటప్పటికి శ్రీరంగసీమలు చెబుతున్నది. ఛ ఛ! ఆసలీ ఆడజాతే బాడ ఖావ్ జాతి. వీళ్ళను చస్తే నమ్మగూడదు---ఇట్లాంటి సదభి ప్రాయాలు.---సాపం! సత్యానికి చాలా స్ఫురించాయి... ఆఖ

రికి ఉండబట్టలేక- 'నువ్వుంత కృతఘ్నురాలి వనుకోలేదు చెల్లెమ్మా!' అన్నాడు సత్యం.

"నిజంగా నా పెళ్ళి నీ సపోర్టువల్లనే జరిగినట్లయితే, నీ అంత దేభ్యం మరొకడు లేడని నే నంటున్నాను. ఆరోజున ను వ్వా దిక్కు-మాలినట్టుదల చూపకపోయినా, నేను సుఖ పడేదాన్నేమో! ఏనో ఉద్ధరిద్దామని అన్నావు. అది యెదుగుతిరిగింది" అన్నది సరోజిని.

తనసహాయాన్ని యింత ఘోరంగా చిత్రించినందుకు సరోజినిని అసహ్యించుకొన్నాడు సత్యం.

"నువ్వసలు యేమిదాటి తెప్పలకలేసే రకం. వెధవను నేనే కనుక్కోలేకపోయాను. కానీ సరోజా! నేను నువ్వను కొంటున్నంత తెలివిహీనుణ్ణికాదు. నుండ నాన్ని-చేసుకోవటం నీ కెందు కిష్టంలేదో నేను సులభంగా అర్థంచేసుకోగలను" అన్నాడు సత్యం.

"అర్థంచేసుకోలేనని నా నమ్మకం. నే నెంతో అనుభవంవల్లగాని అది తేల్చుకోలేదు. అందుకోసం బాచ్చెడంత కాలం ఖర్చుపెట్టాను. చాలా అభిమానంగా ఉండే వినియోగించాను. ఇప్పటికైనా నాకు 'అసలు' యేమిటో తెలిసిందికాదు. ఇంత కష్టపడ్డతరువాతగానీ నేను తెలుసుకోలేని ఆ 'అర్థం' నీకు యిట్టే తెలిసిందంటే నేను నమ్మను" అన్నది సరోజిని.

"నమ్మకపోతే మానెయ్యి. నువ్వు నమ్మనంతమాత్రాన నాకు తెలిసిందేమిటో, తెలియనట్లుకాదు."

అసలే మనస్థిమితంలేని సరోజినికి అన్న అంటున్న మాటలు మరింత బాధగా తోచాయి.

“నువ్వేమి తెలుసుకొన్నా”వని ప్రశ్నించింది.

“ఒసే సరోజా! నువ్వు నా కళ్ళముందు పుట్టినదానివి. నాకు డుబిక్కి యివ్వగల సనుకోకు... అయినా అది నీ వాక్కదాని తప్పేగాదు. మీ ఆడజాతిలోనే ఉంది. ఒకరినిచూచి వాకరు సహించరు.”

సరోజినికి అంతటి అస్తిమితంలోనూ ఆశ్చర్యమేసింది.

“నువ్వంటున్నది సుందరాన్నిచూచి నేను అసూయ పడుతున్నాననెగదూ?”

“ఆహా! నీ కంటే ‘సుందరం అందగత్తై’ అని నువ్వు ఏడిచిపోతున్నావు. దానిముందు నీ కురూపితనం చూపుకోవటం నీ కిష్టంలేదు. అట్లా చూపుకోవబంపల్ల నీ అందపు విలువ తగ్గిపోతుంది. అట్లా తగ్గటం నీకిష్టం లేదు. ఈ కొంప లోకల్లా నువ్వే సౌందర్యరాశివని అనుకోవటానికి అప్పుడు నీకు అవకాశం ఉండదు. అందుకే నువ్వు ‘సుందరాన్ని చేసుకోవద్దని నాకు హితోపదేశంచేస్తున్నావు. అసలు నీ కడుపులో ఉన్న విషపు ఆలోచన యిదీ. దీన్ని కప్పిపెట్టుకొనేందుగ్గాను, అనుభవమని, వల్లకాడని నాకు చెబుతున్నావు. నీ కుళ్ళుమోతుతనం నాకు తెలుసునని నీకు తెలీదు. అవునా?” అన్నాడు సత్యం-సరోజిని తన చెల్లెలనే విషయం మరిచిపోయి.

సరోజినికళ్ళంట నీటిపొర కమ్మింది. “నాకు లేని దురుద్దేశాలన్నీ ఎందు కంటగడతావురా అన్నయ్యా! నే నింతవరకూ సుందరాన్ని చూడనైనా చూడలేదే! ఎట్లా అసూయపడతాను?”

“తప్పకోవడానికి చూడకు. నేను అంతంతమాత్రపు నాన్ని ‘లవే’ చెయ్యనని నీకు మట్టుకు తెలిసా? నే నింత యమప్టుపడుతున్నానంటే, సుందరం ఏమాత్రపు అంద గత్తో నువ్వు ఉహించుకోలేవా? మరి నువ్వు అసూయపడ తూనికి సుందరాన్ని చూడట మెందుకు?”

“నా గోజులు మంచివిగావు. నే నే మంచి చేయ జోయినా అది విషమయిపోతున్నది. నీ యిష్టం! నువ్వు, నీ సుందరిమూ కట్టగట్టుకొని ఏ గంగలో దూకినా నా కభ్యంతరం లేదు.” అన్నది సరోజిని విన్నట్టగా.

“అలాగో చూశావా! క్షణంలో బైటపడ్డావు. మరి- నే అసూయా లేదని బుకాయిస్తావెందుకు? లేనిదానివై తే కట్టకట్టుకొని గంగలో దూకిమని అనసే అనవు” అన్నాడు సత్యం గంగను పట్టుకున్నవాడిలాగా.

“బుద్ధిశక్తు-నయినది. ఇది ఎప్పుడూ అసను” అన్నది సరోజిని కోపంగా తంపలేసుకొని.

ఇంతలోనే ఫకాలుమని నవ్వు వినపడ్డది. సత్యం అటు వేపు చూశాడు. మెట్లదిగ్గిర శంకరం నిలబడిఉన్నాడు. అయితే ఈ గొడవంతా శంకరానికి తెలిసిందిన్నమాట! ఈ ఆలోచన రాగానే సరోజినికి తల తీసేసినట్టయింది. ఆయనగారు చూస్తుండగా అన్నయ్య తనచేత తంపలు వేయించాడు. ఎంత ఛండాలం! సరోజిని ముఖం చిన్న పుచ్చుకొని గబగబా లోపలికెళ్ళిపోయింది. రెండవసారి శంకరం నవ్వి సత్యు ఆమెకు వినిపించనేలేదు.

“ఏం సత్యం! ఈమధ్య ఎక్కడా కనిపించటం లేదు. పూర్వం లేవా యే?” అన్నాడు శంకరం.

“ఉన్నానండీ!” అన్నాడు సత్యం.

“ఉండికూడా కనిపించటంలేదే? సరోజినికిమల్లే— నువ్వుగూడా—నా ముఖం చూడగూడ దనుకొన్నావా?”

సత్యం పలకలేదు.

“నీకు తొందరపను లేమీ లేకపోతే ఒకసారి పైకి రాగలవా?” అన్నాడు శంకరం.

ఈ ప్రశ్నకు కూడా సత్య మేమీ మాట్లాడలేదు. అసలు శంకరంతో మాట్లాడటమంటేనే సత్యానికి ఏమిటో భయంగా ఉంటుంద. అందులోనూ—ఇంత ‘యిది’ అయిన తర్వాత మాట్లాడటమంటే అసలే కుదిరిచావదు.

“ఏమన్నా పని ఉందా?” అన్నాడు శంకరం.

‘లే’ దన్నట్టు తల అడ్డంగా తిప్పి, శంకరం వెనకా తలై అడుగులో అడుగు కలిపాడు సత్యం.

“అట్లా కూచో... . ఫరవాలేదు ఆ మంచంమీద కూచో. నే నిక్కడ చతికిలబడతాను” అని, సత్యానికి మంచం చూపించి, తను కుర్చీలో జారగిలబడి, రెండు కాళ్ళూ మంచంమీద పెట్టాడు శంకరం.

శంకరం బెరుకు బెరుగ్గా కూచున్న సత్యాన్ని చూచి ‘ఎందు కలా బెదురుతావు సత్యం! ఇంత పిరికివాడివి రేపు సుందగాన్ని చేసుకొంటే యెట్లా? ఆమెను చేసుకోవటం మీవాళ్ళ కెవరికీ ఇష్టంలేనట్టు - నా కనుమానంగా ఉంది నిజమేగదూ?’ అన్నాడు.

‘బౌసండీ?’ అన్నాడు సత్యం.

‘అయితే ఏం చేదా నునుకొంటున్నావు?’

సత్యం మాట్లాడలేదు.

“ఆ చేసే డేమిటో నాకు తెలియకూడనిదైతే, చెప్పమని బలవంతపెట్టను. అదేమన్నా రహస్యమా?”

“అబ్బే! ఏ పాడూ గాదు. అసలు ఏం చెయ్యాలో ఆలోచించనే లేదండీ! శతవిధాల మావాళ్ళను వొప్పించటానికి చూస్తాను...”

“అబ్బే! నువ్వు చూడవని కాదు. సహస్రవిధాల గూడా చూస్తావు. చూచినా వొప్పకోరనుకో. అప్పు డేమిటి చేస్తావు? అదీ నాకు కావలసింది. దాన్ని చెప్పటానికి నీ కేమన్నా అభ్యంతర మున్నదా; అనే నే నడిగిందికూడా.

“ఏం చెయ్యమంటారు?” అన్నాడు సత్యం.

“గొప్ప చిక్కే- తెచ్చిపెట్టావు సత్యం! నువ్వీ ప్రశ్న అడుగుతావని తెలిసిగూడా, సమాధానం ఏరిపెట్టుకోలేను. ఒకటి: మీవాళ్ళను వొదిలి సుందరాన్ని చేసుకోటం. రెండు - సుందరాన్ని వొదిలి, మీ వాళ్ళనే చేసుకోవటం- అదే అదే—మీవాళ్ళతోనే ఉండటం. ఈ రెండు మార్గాల కంటే లేనే లేవు. నువ్వేది యెన్నికచేసుకొన్నా, ఈ రెండి టిలోనే చేసుకోవాలి” అన్నాడు శంకరం. “ఏమోయ్ సత్యం! నీ దగ్గర సిగరెట్టున్నదా?”

శంకరం సిగరెట్టు కాల్చగా త నెన్నడూ చూడలేదు. అయితే ఈమధ్య అలవాటు చేసుకొన్నాడన్నమాట.

సత్యం సిగరెట్టిచ్చాడు. అగ్గిపుల్ల గీచి తనొకటి వెలిగించాడు ఆ పుల్లతోనే శంకరంసిగరెట్టుగూడా అంటించాడు.

“థాంక్స్” అన్నాడు శంకరం.

“నో మెన్షన్” అని సత్యం అన్నదీ లేనిదీ శంకరానికి వినపడలేదు.

“అయితే, చూడు సత్యం! నువ్వు సుందరాన్ని గట్టిగానే ప్రేమించావుగదా?”

ఏ సంగతి చెప్పటానికి సత్యం సిగ్గుపడ్డాడు.

“ఇక చెప్పక్కర్లేదు నువ్వు గట్టిగానే ప్రేమించి వుంటావు... చూడు సత్యం! ఈ వెఫవలోకంలో ప్రతిదానికి వొక కారణముంటుంది. ఒక్కోసారి ఆ కారణం చాలా దాపులో ఉంటుంది. ఇంకోసారి మనం కనుక్కోలేనంత దూరంలో ఉంటుంది. నువ్వు సుందరాన్ని ప్రేమించిన కారణం దాపులో ఉన్నదా? దూరంగా వున్నదా? ఎందు కడుగుతున్నానంటే—దాపులో ఉంటే—ఆ కారణం సజావయినదో కాదో చప్పన తేల్చుకోవచ్చు. దూరంలోఉంటే—అది దాపుకు వచ్చిందాకా ఆగవలసి ఉంటుంది.”

“సుందరం చాలా అందంగా ఉంటుందండీ! మీరు చూడలేదుగానీ, అచ్చం ‘నర్గీసు’లా ఉంటుంది. ఆవిడంటే నా కెంతో ఇష్టం.” అన్నాడు సత్యం సిగ్గుపడుతూ.

“బావుంది. అయితే - ఆ అందం ఎంతకాల ముంటుందనుకొన్నావు సత్యం? రేపు స్ఫోటకం పోస్తే చాలు—ఆ నర్గీస్ ఉత్త దిష్టిబొమ్మలాగ తయారవుతుంది! అప్పుడు

నువ్వు సుందరాన్ని ప్రేమించటానికి అందముచేదే ఉండదు. మరి సుందరం గతేమిటి? అందముచేగదా నువ్వు కోరింది. ఆ అందం కాస్తా తలకిందులై తే సుందరం దిక్కులేని పక్షి కావటంకన్నా, ఇంకో మార్గం ఏమయినా ఉన్నదా?”

సమాధానం చెప్పటానికి సత్యాని కేమీ తోచలేదు. అయినా ఏదో ఒకటి చెప్పాలి. ఈ క్షణంలో వెనకాడితే - అసలుకే మోసంరానచ్చు. సుందరం తనకు దక్కాలంటే ఇప్పుడు తను బీరంగానే మాట్లాడాలి.

“మీరన్నట్లు - సుందరం - దురదృష్టవశాత్తూ, రేపు కురూపి కావడమే జరిగిందనుకోండి. అంతమాత్రంచేత, సుందరాన్ని ప్రేమించకపోవటం ఎందుకు జరుగుతుంది. ఆవిడ కురూపి అయినంత మాత్రాన - ఆవిడ మనస్సుగూడా కురూపి అవుతుందంటారా? దురదృష్టవశాత్తూ అదిగూడా జరిగిందనుకోండి. అంతగా వక్రించిన మనస్సుగలదాన్ని - నన్నే అంటిపెట్టుకొని ఉండమని - నే నేనాడూ అనను. నాకు కావలసిందల్లా సుందరం సుఖపడటం. ఆవిడ “నన్ను చేసుకొంటేనే సుఖపడతా”నని అనుకుంటున్నది. నేనెందుకు కాదనాలి?” అన్నాడు సత్యం ఉద్దేశంగా.

“భేషా! బాగా అన్నావు ఈ అన్నదంతా ఆచరణలో పెట్టగలిగితే - నువ్వు నిరభ్యంతరంగా సుందరాన్ని పెళ్ళాడేసియ్. నీకు కావలసిన సహాయమంతా నేను చేస్తాను” అని భరోసా ఇచ్చాడు శంకరం.

సత్యానికి ఎక్కడలేని సత్తువా వచ్చినట్లయింది. తనను సమర్థించే వా రొక రున్నారు. ఇక భయంలేదు. తను

హాయిగా సుందరాన్ని చేసుకోవచ్చు. అంతకన్నా హాయిగా....

నిజమైన వ్యాపారస్తుడు 'మాయావి' లాంటినాడు. అతనికెన్నో మంత్రాలు, తంత్రాలు తెలిసుంటాయి. మట్టిలోంచి మాచిక్యాలుపుట్టిస్తాడు. ఏమిలేనిదాంట్లోంచి 'లాభం' పిండుతాడు. అట్లా పిండగలిగినవాడే నిజమైన వ్యాపారస్తుడు. పిండ లేనివాడు వ్యాపారంచేస్తున్నప్పటికీ - నాడు వ్యాపారస్తుడు కాడు. సీతాపతిగారుగట్టి వ్యాపారస్తుణ్ణి మరొక సారిరుజువుచేసుకొన్నాడు. ఆయనకు వ్యాపారంలో - ఉత్త వ్యాపారమే కాదు - దాన్ని మించిన 'నైపుణ్యం' గూడా ఉంది. సూరన కవిత్వంలోని అలంకారశాస్త్రంలాగా, చలంగారి టెక్నిక్ లాగా ఆయన నైపుణ్యం యితరులను యిట్టే ఆకర్షించిచూరేస్తుంది. వ్యాపారంలోని అగువు బిగువులన్నీ సీతాపతిగారు, నిత్య జీవితంలోగూడా ఉపయోగపెడుతుంటారు. అందువల్ల ఆయనకు - ఏ సలితం కలిగినా - యిబ్బడి ముబ్బడిగానే కలుగుతుంటుంది.

సత్యానికి సుందరానికి పెళ్ళిచేశాడు. దీనివల్ల ఆయనగాను ముఖ్యమైన పనులు రెండు సూడు సాధించారు. ఒకటి సుందరంతండ్రినుండి కట్నం గుంజాడు. ఆ కట్నం తీసుకోవడం సత్యాని కేమీ యిష్టంలేదు. అయినా సత్యం తలూచాడు. పూవకపోతే సుందరం తనకు దక్కదు. సుందరం తండ్రి కటికి దర్జిదా డయినట్లయితే యేమోగానీ, యింత వున్నవాడు. పైగా ఈనాటికీ ఆర్జిస్తున్నవాడు. అటువంటి నాడినుండి పదివేలు కట్నం తీసుకోవటం ఆట్టే ఆక్షేపణీయం

కాదు, సుందరంగూడా ఈ విషయాన్ని గురించి అంతగా పట్టించుకోలేదు. సత్యంలాంటి మొగుడు - అందులోనూ తనకోసం వెలుగులేవుకొని తిరిగేవాడు - పదివేలల్లో గొర కటమంటే—అది అదృష్టంకిందే జమ.

రెండోది ప్రేమించిన అమ్మాయితోనే కొడుక్కు ముడిబెట్టాడు. ఈ రెండో విజయంతాలూకు ఘనత మొదటి దాంట్లోనే ఉన్నది. పోతే మూడోది - ఇది చాలా ముఖ్యమయినది. శంకరం తనంటే ఎడమొఖం పెడమొఖంగా ఉంటున్నాడు. తన స్వర్గ అంటేనే అతనికి గిట్టటలేదు. లక్షణమైన అల్లుడు ఇంట ఉంటేగూడ - అతన్నేమాత్రం తను ఉపయోగించుకోవటంలేదు. ఇది తన వ్యాపార దక్షతకే తీరని కళంకం. శంకరం తన మాట వినటానికి ముందు- తను- అతనిమాట వినాలి. అందువల్ల శంకరానికి తనమీద సదభిప్రాయం కలిగే అనకాశమున్నది. అట్లాంటిది కలిగినట్లు ఏ మాత్రం పొడగట్టినా, శంకరం చిత్తుఅయినాడన్నమాట! అందుకే- ఈ వివాహం-కేవలం శంకరంమాట విని చేసినట్లే చేశాడు.

అయితేనేం? సీతాపతి అదృష్టహీనుడు. ఆయన గ్రహాలన్నీ యీ మధ్య వక్రిస్తున్నాయి. ఇంకో ఆరు నెలలకు పెసలధర ఎంత పలుకుతుందో చూచాయగా చెప్పగలిగిన సీతాపతి - మరో అరగంటకు తనింట్లో ఏమి జరుగుతుందో చెప్పలేకపోతున్నాడు. ఎట్లా చెబుతాడు? ఈ క్షణాన ఆ ఇంట్లో ఒక్క ఖాసీలు మినహా ఏమి జరగటానికైనా కావలసిన పరిస్థితులున్నాయి. ఒకళ్ళకొకళ్లకు మధ్య

ఉండవలసిన సంబంధాలే లేవు. ప్రతిమనిషీ మరొకణ్ణి శత్రువులాగా చూడటం నేర్చుకొన్నాడు. ఈ అవ్యవస్థకు కారణమేమిటో యెవ్వరికీ తెలియటంలేదు. ఈ కొంపను వొకదానికి తెద్దామని సీతాఫతిగారు విశ్వప్రయత్నం చేశారు. ఆయన ప్రయత్నాల్లో వొక్కటిగూడా అక్కరకురాలేదు.

శంకరం మామూలు పద్ధతిలోనే నడుస్తున్నాడు. అతగాడా గదిని విడవలేదు. నూతనదంపతులకుగాను పైభాగంలోనే మరోగది ఏర్పాటుచేశాడు శంకరం. భర్త పైగది ఏర్పాటుచేస్తున్నాడు కనుక తను కిందిగది ఏర్పాటుచేయాలని సరోజిని ఘోషా ప్రయత్నంచేసింది. సత్యం ఒప్పుకోలేదు. ఆనెంటనే సుందరంగూడ వొప్పకోలేదు. ఇదంతా చూస్తుంటే సరోజిని కొక అనుమానం తట్టింది. శంకరం తన మీద కక్ష సాధితామని సత్యాన్నీ, సుందరాన్నీ తనపక్షం చేసుకొంటున్నాడా? లేకపోతే ప్రేమ వినాహంలో నమ్మకం లేకపోయినా సుందరాన్నే చేసుకోమని సత్యానికి పురి ఎక్కించటం యెందుకు? సత్యం ఏ వెంకమ్మను - ఆయన భాషలో ఏ వెంకమ్మను చేసుకుంటేమట్టుకు తనకేం వాగుగుతుంది? సుందరాన్ని చేసుకోవద్దని తను చెప్పింది. చేసుకోమని శంకరం ప్రోత్సహించాడు. అంతే తనేదైతే చెబుతుందో దానికి వ్యతిరేకమయినదే శంకరం చేస్తున్నాడన్నమాట. తద్వారా తన కక్ష తీర్చుకొంటున్నాడన్నమాట. ఇప్పుడు సత్యాన్నీ, సుందరాన్నిగూడా పైకే పిలిపించుకొంటున్నాడు. దానివల్ల శంకరం చాలాచాలా సాధించవచ్చు. వాళ్ళిద్దరి ఆనందానికి తినెట్లా కారణభూతుడో బాగా నూరి

పోయొచ్చు. తనేగనుక పట్టుబట్టకపోతే, ఈ వివాహం కానే కాదని ఊదరగొట్టవచ్చు. ఒకే అబద్ధం పాతకసాధ్యు చెబితే అదే నిజమవుతోంది. ఈవిధంగా శంకరం తనకు వ్యతిరేకంగా మాక శత్రుకూటమిని తయారుచేస్తున్నాడు. అదను చూచుకొని ఎప్పుడో ఈ బలగాన్పంతా శవనానాద ప్రయోగిస్తాడు. ఇంత ప్రయత్నమూ చేయటానికి తను శంకరాని కేమి గ్రోహంజేసింది?

ఏమిచేసిందో సరోజినిక జ్ఞాపకంరాలేదు. ఇక జ్ఞాపకం తెచ్చుకునేందుకు ప్రయత్నించటం అనవసరం. ఏమో! ఒక వేళ తనకు తెలియకుండా యేమన్నా చేసేఉన్నదేమో, శంకరాన్ని కనుక్కోండి అన్నివిషయాలు తెలిస్తాయి. ఈ అభిప్రాయంతోనే మాకనాడు శంకరాన్ని అడిగింది.

“నువ్వు నాకు గ్రోహంచేశావని మెవరన్నారు? నేనెవరితోటీ, ఎప్పుడూ అన్నట్లు జ్ఞాపకంలేదు.” అన్నాడు శంకరం విశితంగా.

“మీ రన్నారని కాదు. నా అంతట నేన అంటున్నను. ఒక వేళ తెలియకుండా నేనెమన్నా చేశానమో తెలుసుకోదామని—”

“అసలు నీ కా పాడుఅనుమాన మెంగు కొచ్చింది సరోజా? నువ్వు నాకు ఏదో చేసిఉంటావని ను వెన్నెందు కనుకొంటున్నావో నా కర్థంకావటంలేదు. నామట్టుకు నేనెప్పుడూ అట్లా అనుకోను. మీదుమిక్కిలి అట్లాఅనుకొనేనాళ్లంటే నాకు అసహ్యం” అన్నాడు శంకరం.

“మీ చేష్టలుచూస్తుంటే నా కట్లాగే అనిపిస్తున్నది”

“ఏమని?— నువ్వేదో నన్ను అఘాయిత్యం చేసినట్లా? నాలో యేమిచూచి నువ్వట్లా అనుకొన్నావు సరోజా?” అన్నాడు శంకరం.

“చెబుతాను. మా అన్నయ్య, నదినా అక్కడున్నా రేమో చూడండి” అన్నది సరోజిని మెల్లిగా.

శంకరం చూచివచ్చి “లేకు” అన్నాడు.

“వస్తారేమో చూస్తుండండి” అన్నది సరోజిని.

“ఎందుకు?” అన్నాడు శంకరం యిదేమీ అర్థంగాక.

“చెబుతాను. నాళ్ళు వింటే బావుండదు.”

శంకరం శక్కున నవ్వాడు.

“అయితే నువ్వుచెప్పేది నిజమయిఉండదు. ఎందు కంటే— నిజమే చెబుతున్నప్పుడు— నువ్విట్లా భయపడవలసిన అవసర మేమున్నది?”

“నేను చెప్పేదేమిటో? నిశకుండోనే మీరు—నాది అబద్ధమంటుంటిరి. ఇక నే నేంచెప్పను?” అన్నది సరోజిని రవ్వంత ఆగ్రహంగా.

“వింటాను. ఒకవేళ నేనే పొరబాటుమో?” అని శంకరం వివటానికి సిద్ధపడ్డాడు. సరోజినికి ఎక్కడ ప్రారంభం చాలో తెలియలేదు.

“ఎందు కనుకొన్నానంటే—” అని మొదలెట్టింది.

“ఏమని?”

“అదే— మీకు నేను ఏదోచేశానని—”

“ఓహో!” అన్నాడు శంకరం లింకుఅందుకొని.

“మీరుచేస్తున్న అన్నిపనులూ నాకు వ్యతిరేకంగానే చేస్తున్నారు. ఎక్కడిదాకానో యెందుకు? మా అన్నయ్యకు నేను క్రిందిగది యేర్పాటుచేశాను. కాదుగూడదని మీరు పైకి లాక్కొచ్చారు. సుందరాన్ని చేసుకోవద్దని సత్యానికి నేను చెప్పాను. మీరు పట్టుబట్టి సుందరాన్నే వాడికిచేశారు ఇట్లాంటివి బాచ్చెడున్నాయి. వీటినిబట్టి నేనేమనుకోవచ్చో మీరే చెప్పండి!” అన్నది సరోజిని.

అప్పుడు ఆమె మాట్లాడుతున్న పద్ధతి చూస్తే శంకరానికి చాలా జాలేసింది. కానీ దాన్ని బైటపడనివ్వలేదు.

“నీ సందేహాలు నింటుంటే నీ మనస్సు మహా కశ్యపమయంగా ఉన్నట్టు నా కనిపిస్తున్నది. ఎదటిచాడు ఏషని చేసిన్నా అందులో నీ మనస్సుకు దుర్మార్గమే కనిపిస్తుంది. అంటే నీ మనస్సు చాలా జబ్బుస్థితిలో ఉన్నదన్నమాట. నీ మనస్సునుబట్టి ఎదటివారిలోని మంచి చెడ్డలు నీకు తెలుస్తుంటాయి. ఒక బాటసారిని చూచి దొంగ, జూదరి, తాగుబోతు, వ్యభిచారి. పరివ్రాజకుడు ఏమనుకొన్నదీ నువ్వు చిన్నప్పుడు చదివేడంటావు. నిజానికి వాళ్ళందరూకొన్నదీ నిజమే! వాళ్ళకున్న సంస్కార మటువంటిది. మరి నువ్వట్లా అనుకొంటున్నావంటే నీ సంస్కారా న్నేమని పిలవాలో నువ్వే చెప్పు!” అన్నాడు శంకరం. కాసింత తీవ్రంగా.

సరోజిని పంచినతెల ఎత్తలేదు. సమాధానమూ ఇవ్వలేదు. నేలవేపు చూస్తూ నిలబడ్డది.

“అమ్మచెప్పినా వినకుండా నువ్వు పన్నే చేసుకొంటానని మూర్ఛించావు. లక్ష కారణాలు మీ అమ్మ నీకు

చూపించేఉంటుంది. నువ్వు విన్నావా? లేదు. పది లక్షల కారణాలు చూపించినా వినవు. ఇంకా పట్టుబడితే, నాతో లేచివచ్చేదానివి. అవునా? ఎందుకలా మొఖం చిట్టించుకొంటావు సరోజా! నే నంటున్నది యిప్పటిసంగతికాదు. అల నాటి విషయం. బౌనుగదా! అయినప్పుడు పదిలక్షల కారణాలు చూపించి, నువ్వు సత్యాన్ని ఆపగలవా? నువ్వు దేనిపై తే లక్ష్యపెట్టలేదో, సత్యం దానినే లక్ష్యపెడతాడని నువ్వనుకోవటమే హాగనాటు. ఆ స్థితిలో ఎవ్వరున్నా అంతే నేమో! కాదుకూడదని సత్యంమనస్సు నెందుకు నొప్పించాలి? చేసేది సజావయినపని కాకపోయినా, అందులోనే రవంత నీతి తగులజేటట్లు చేస్తే నాగుండేది. నువ్వాపని చెయ్యలేదు. నేనుచేశాను. కర్మకాలి సుందరం రేపు కురూపిగానో, అంధురాలుగానో అయితే ఏమిటన్నాను. వాగ్దాన మిచ్చాను. అవన్నీ సత్యం ఆచరిస్తాడని నేనెప్పుడూ అనుకోలేదు. ఇప్పుడూ అనుకోవటమేదు. కాకపోతే అతని కొక సూతన వివేచనమిచ్చాను. కేవలం ప్రేమమీదే కాకుండా, కొంత ఆత్మసంస్కారంగూడా కావాలన్నాను. అది యేనాటి కైనా మీ అన్నకు మేలుచేస్తుందేగాని, కీడుచెయ్యదు. పోతే—” అని శంకరం ఆగాడు. అతనిగొంతు కొలమూరింది. లేచి కూజావైపు నడుస్తున్నాడు. సరోజిని చప్పున వెళ్ళి వొక గ్లాసుడు నీళ్ళు వొంచి శంకరాని కిచ్చింది.

పైన ఉండటం, కింద ఉండటం చాలా సాదామైన విషయం. మనలోమాట.. ఒక్కటడుగుతాను, నిజం చెప్పు సరోజా! మన వెళ్ళయిన కొత్తలో మన మీ పైభాగమే

కావాలని కోరుకున్నాము. మీ అమ్మ చెబితే నువ్వు విన్నావా? ఆమెతో పోట్లాడి మరీ ఈగది ఏర్పాటుచేశావు. అంటే కిందకంటే ఇక్కడేగో అధికం ఉన్నట్టిగా! ఆదే, మీ అన్నయ్యకు నేనిచ్చాను. సత్యంగూఢా కుర్రవాడు. అందు లోనూ ప్రేమించినట్టి. మనస్సును వట్టి దిక్కుమాలిన వెధవని నీకుమట్టుకు తెలీదా సరోజా!...”

ఈ మాటలు యింకెవరన్నా వింటే నవ్వేవారేమో గాని, సరోజినిమట్టుకు నవ్వలేదు. ఆమెముఖం కందగడ్డలాగా అయింది. కోపం కళ్ళల్లో బుసలుకొడుతోంది. గిరుక్కున తిరిగి, ఛరాలున కిందికి వెళ్ళిపోయింది. శంకరం నవ్వాడు.

ఒక రోజు మధ్యాహ్నం కిందనుండి సర్వో కేకలు వినిపించాయి. శంకరం చెవులు దొంగించి విన్నాడు. ఆ గొంతు రాజమ్మగారిది. ఆవిడ కూతురుమీద కేకలు నేస్తున్నది.

“బావుంది వరస. తండ్రి కొడుకుమీద - తల్లి కూతురుమీద” అనుకొన్నాడు శంకరం.

కిందనుండి సరోజినిగొంతు వినిపించింది. “నా వల్ల గాదు; నే నీ చాకిరి చెయ్యను. నా వంట్లో నలభేగాడంది. చేత నయితే నీ కోడల్ని పిలిచి చేయించుకో. లేకపోతే పనిమనిషిని పెట్టుకో. ఈ రోజునుండి నేను చిన్న మెత్తుపని ముట్టుకోను.” అని తెగేసి చెప్పింది సరోజిని.

“ఒక్కదానికీ ఈ పనంతా అవుతుందిటే!” అన్నది రాజమ్మ.

“కాకపోతే నీ కోడల్ని పిలుచుకో.” అన్నది సరోజిని.

ఈ మాటలన్నీ శంకరానికి నినపడ్డాయి. “దిక్కుమాలిన అసూయలు. తనకంటే సుందరం సుఖంగా ఉంటున్నదని ఇది యేడ్చిపోతోంది. తనుమాత్రం సుఖంగా ఎవరుండొద్దన్నాడు?” అనుకొన్నాడు శంకరం.

ఇది జరిగిన రెండు మూడు నిమిషాల కల్లా సరోజిని పైకి వచ్చి, సత్యంగడిముందు నిలబడి, “వదినా! మా అమ్మ పిలుస్తున్నది” అన్నది.

సుందరం వాకిట్లోకి వచ్చి “ఎందుకూ?” అన్నది.

“ఏమో తెలీదు. వెంటనే రమ్మన్నది”

“ముందు నువ్వెళ్ళి, ఆ పనేమిటో కనుక్కొనిరా. ఆ తరువాత దానికోసం నేను రావాలో రానఖిల్లేదో చెబుతాను.” అన్నది సుందరం.

సరోజినికి కోపం వచ్చింది.

“మరేమీలేదు వదినా! నా కేమో ఎంట్లో సుస్తీగా ఉన్నది. ఇంటెడు చాకిరీ అమ్మ వొక్కతే చెయ్యలేదు. కాస్త చెయ్యి ఆసరాగా ఉండటానికి రమ్మంది” అని అసలు సంగతి బైటపెట్టింది సరోజిని.

“ఈ మాట చెప్పడానికి, నీ కేమీ తెలియదంటావేం?—వెళ్ళు. నేను రానని చెప్పు” అన్నది సుందరం.

సరోజిని హడలిపోయింది. సుందరం ఇటువంటి మాట అంటుందని ఆవి డెప్పడూ అనుకోలేదు. తనను చేసుకోవద్దని సత్యంతో చెప్పినందుకుగాను, పగతీర్చుకొంటున్నదానిలా కనిపించింది సుందరం. అయితే శంకరం తన ప్రయత్నంలో కృతకృత్యుడవుతున్నాడన్నమాట!

“అట్లా చూస్తూవేం సరోజా! నేను రానని చెప్ప లేదూ? వినడలేదా యేం? ... నువు మిర్రీ మిర్రీ చూచినంత మాత్రాన నా కేమీ భయంలేదు. నే నేమీ దాసిదాన్ని కాదు పనిచెయ్యటానికి. పెద్దది—అత్తగారికి తెలియకపోతే—కనీసం నువ్వన్న చెప్పి ఉండవలసింది. కాకపోగా - నువ్వే నన్ను పనిచెయ్యటానికి రమ్మంటున్నావు. ఏమిటిది?” అన్నది సుందరం రవంత కంఠం వెట్టడిచేసి.

సరోజిని యిక కోపం ఉండబట్టలేకపోయింది. నాపు లోనే శంకరంగది ఊన్నది. బహుశః అత నీ మాటలన్నీ విన్న వినవచ్చు. ఎంత అవమానం!!

“అయితే— నువ్వే ఇంటిని పరిచాలిద్దామని నచ్చానా వదినా?” అన్నది సరోజిని.

“కాదు. ఆ బాధరబందీమ్మకు నాకెందుకు? నా కట్లాంటి బాధ్యతలేమీ లేవు.”

“అయితే నీకున్న బాధ్యతలేమిటో చెప్పు. ప్రతిదానికి నిన్ను పిలవకుండా— ని బాధ్యత చొచ్చినప్పుడే పిలుస్తుంటాను. అవసరమైన శ్రమ నాకూ కొంత తప్పకుంది” అన్నది సరోజిని కసిగా.

“నా విషయంలో నీ కే శ్రమా అక్కర్లేదు సరోజా. నా బాధ్యతలేమిటో నాకు తెలుసు. అవి నీవు జ్ఞాపకం చేయ వససరంలేదు.” అన్నది సుందరం.

“ఇన్నిటికీ నువ్వు పనిచెయ్యటానికి రానట్లేగా సుందరం? ఇది ఖరారేనా?” అన్నది సరోజిని.

“రాను. రావలసిన అవసరం నాకులేదు. పదివేలుపెట్టి నేను మొనుగిల్చి కొనుక్కొన్నాను. ఆయన ప్రాధేయపడ్డాడు గనుక- కొంతకాలం ఆయనినిట్లో ఉండటానికి మోప్ప కొన్నాను. ఇక్కడ ఉండటానికి నాకు మనస్కురించకపోతే ఆయన్ని చేతపట్టుకొని యింకోచోటి కెడతాను. మీ వస్తువును కొన్నదినేను. కేవలం అతిథిగా నేనిక్కడఉంటున్నాను. నన్ను పనిచెయ్యమనటానికి ఎవ్వరికీ హక్కులేదు. ఆ మాట కొస్తే హింగంలూకలిసి నాకు చాకరీచెయ్యాలి. ఎందుకంటావా?- నా పదివేలూ హింగందరూకలిసి తింటున్నాను గనుక. అట్లమొందా నదెనమ్మా?”

సుందరంగొంతు అగింది. సుంటూనాదం తరువాత దేవాలయంలో ఉండే ప్రశాంతతలాంటిది అక్కడవేలిసింది. సుందరం చెబుటకుచుచుంటూ లోపలికెళ్లి తలుపు వేసుకొంది. సరోజిని బిక్కచచ్చిపోయి నెనక్కి మళ్ళింది. మెట్లు దిగుతున్నప్పుడు శంకరంనవ్వు ఆమెకు వినిపించింది. అక్కడే కుప్పలాగా కూలబడ్డది సరోజిని.

అయితే ఈగొడవ యింతటితోనే అయిపోలేదు. అమ్మా, చెల్లెలూ కలిసి సత్యానికి బాగా నూరిపోశారు. నాడు పెళ్లొంపింద ధాముధూములుచేశాడు. సుందరం జంకలేదు. అన్నమాట అన్నాసని ఒప్పుకొన్నది.

“ఎందుకన్నావ్?” అన్నాడు సత్యం కోపంగా. అట్లాంటిగొంతు సత్యానికున్నదని - సాధారణంగా ఎవరూ అనుకోరు.

“నేను పనిమనిషినికాను గనక - కానని చెప్పాను. కాకపోయినా, అవునని చెప్పినట్లయితే, మీకు సంతోషంగా ఉండేది కదూ?” అన్నది సుందరం.

“నాళ్ళమనస్సు నెందుకు కష్టపెట్టాలి? పోనీ పదినిమిషాలు అటూ ఇటూ చెయ్యాడించివస్తే తీరిపోయేది... అయినా ఈమధ్య నీ నోరు మరీ పెచ్చరిల్లిపోతోంది. దాని కొకసారి తగినజాస్తి చేయాలి. లేకపోతే అది ముందుముందు మరీ పెచ్చరిల్లిపోతుంది” అన్నాడు సత్యం.

“మనస్సులనేని అందరినీ మాకే!” అన్నది సుందరం. “నా మనస్సును నాళ్ళమాత్రం కష్టపెట్టవచ్చా? ఈ లెక్క ప్రకారంచూస్తే, మీవాళ్ళ నోళ్ళుగూడా పెచ్చరిల్లిసయ్యేగా...”

“సుందరం!” అని గట్టికేకా, ఆ నెంటనే దెబ్బ శంకరానికి వినిపించాయి.

అతను బైటికి వచ్చాడు. అప్పటికే సత్యం గదిపాలు పలికొచ్చి నుంచున్నాడు. శంకరం అతన్ని రెక్కపట్టుకొని పిట్టగూడు దగ్గరకు తీసుకొచ్చాడు. ఇద్దరూ అక్కడ చతికిల బడ్డారు.

“ఇంద! సిగరెట్టు కాల్చు.” అన్నాడు శంకరం శనోకటి నోట్ల పట్టుకొని, పెట్టె సత్యంకేపు చాస్తూ.

“నాకొద్దండీ!” అన్నాడు సత్యం దిగులుగా.

“ఫరనాలేదు కాల్చు” అని తను ముట్టించి అగ్గిపుల్ల సత్యాని కిచ్చాడు. సత్యం ముట్టించనేలేదు. శంకరంగూడా బలవంతం చెయ్యలేదు.

ఉన్నది - ఊహించేది

అకాశంనిండా చీకటి తెర కమ్మంది. వడగళ్ళలాటి చుక్కలు కునుకుతున్నాయి. సన్ననిగాలి, బసవై నవ్వుతూ ఉంది. శంకరం మెల్లగా గొంతు విచ్చాడు.

“నువ్వు పిరికివాడివి సత్యం! నువ్వు దేన్ని గురించి ఆలోచించవు. నీ కది చావుకాదు. నీ సంస్కారం గూడా ఆటే మంచిదిగాదు. నువ్వు నా నా గదిలో కూచుని ఏమిటే మిటో అన్నావు. అవన్నీ నువ్వు చేస్తావని నీ నేనాడూ అనుకోలేదు. కానీ, అట్లాంటి జ్ఞానవాహినులు ఉన్నాయనైనా నీకు తెలిసినందుకు సంతోషిస్తున్నాను. అందుకే, అప్పుడే నేనన్నాను; ‘నువ్వున్న ఆ చరణాల్లో పట్టగలిగితే...’ అని.

“సుందరంకోసం అమ్మనూ, నాన్ననూ, అన్నిటిని వాడులుతానన్నావు. ఆమె సుఖాన్నే నీ సుఖ మన్నావు. ఆమె సుఖపడటంకంటే నీకు కవలసిందేమీ లేదన్నావు. మాటలవనకు నీటిల్లో వొక్క పైగా నువ్వు అచరించావా? సుందరానికి ఊహకే అట్లా కూచోవటం సుఖం. ఆమె సుఖాన్నే కొనుగోన్న నువ్వు చేసిందేమిటి? ఆమె చెయ్యనన్న పనిని ఎందుకు చెయ్యలేదని అడుగుతున్నావు. నీకు అంతరాత్మ అంటూ ఒకటి లేదు. ఉన్న దానికి అభిమానం లేదు. ఆత్మభిమానమున్న ప్రతివాడూ, ఎదటివారి ఆత్మభిమానాన్ని కించపరచాలని చూడడు. ఎవరిమందైనా దానికి అసాయం నచ్చేట్లు ఉంటే ఎదుర్కోంటాను. ఒకరకంగా మాస్తే సుందరం నిన్ను పదివేలకు కొన్నట్లు! ఆ మాటే ఆమె అన్నది. నీవు నిన్ను కొన్నదిగనక, పనిమనిషిలాగా చాకరీచెయ్యమన్నది. ఆమాత్రం ఆత్మభిమానం ఆమెలో

ఉండటం నువ్వు సహించలేదు. ఎందుకంటే నీ కడు లేదు. ఉంటే దానివిలువేమిటో గ్రహించేవాడివి...

“నిన్నూ సరోజనూ నేను అర్థంచేసుకున్నాను. మీ అంత స్వార్థపరులు ఇంకొకరులేరు. సుందరాన్ని తప్ప ఇంకోర్ని చేసుకోనని నువ్వన్నావు. శంకరాన్ని తప్ప మరొకర్ని చేసుకోనని సరోజిని అన్నది. అట్లా పట్టపట్టడంవల్ల ఇతరులెంత భేదపడవలసివస్తుందో మీ రాలోచించరు. మీకు కావలసిందల్లా మీ సుఖం! మీ జీభాగ్యం!! మీ మనస్సులకు బాగా జబ్బుచేసింది. అవి ప్రతివారిలోనూ, ప్రతిదారిలోనూ తప్పులే చూస్తున్నాయి. సాధ్యమయినంత త్వరలో వాటిని బాగుచేసుకోండి. తక్షణతే అవి విషఫలితాలనిస్తాయి. అవి బాగుపడ్డదాకా మీరు సుఖపడలేరు. మరొకర్ని సుఖపడనివ్వరు. ఎదటినారికోసం ‘కాకపోయినా’, కనీసం మీకోసం మన్నా వాటిని కాస్త సుభ్రం చేసుకోండి...”

సత్యం వంచినతల యెత్తలేదు. శంకరిం యెత్తిన తల దించలేదు.

“చాలా పొద్దుపోయింది. వెడదాం పే!” అన్నాడు శంకరం.

సత్యం నిర్జీవంగా లేచాడు. గాలిలో తేలిపోయిన్న వాడిలాగా మెట్లుదిగి కిందికి వెళ్ళిపోయాడు. శంకరం తన గదిలోకొచ్చి తలుపుకు గడియవేళాడు. మరో పావునిమిషం తర్వాత - సుందరం గడియచేసుకోన్నట్లుగా శంకరానికి వినిపించింది.

ఉదయం ఎనిమిది గంటలు కొట్టింది గడియారం. సరోజిని తుళ్ళిపడి లేచింది. ఇంతసేపూ ఆమె-రాత్రి శంకరం చెప్పిన మాటలనుగురించే ఆలోచిస్తున్నది. ఆలోచించిన కొద్దీ, అవన్నీ నిజంగానే కనిపిస్తున్నాయి సరోజినికి. ఏదో శక్తి నిద్ర మేలుకొంటున్నట్లుగా ఆమె భ్రమించింది. బహుశః అది నిజమే కావచ్చు.

నవ్వుచప్పుచు తిరిగి, కాఫీ, మంచినీళ్ళు పట్టుకొని ఆమె నేడటాదికొచ్చింది. శంకరం గదితలుపు దగ్గరగానే ఉంది. ఇంకా నిద్రలేనలేదుగావును. రాత్రిల్లా ఈవిషయం గురించే నీరూ ఆలోచిస్తున్నారేమో! శంకరాన్ని నభటుగా లేపబుద్ధికాలేకు. జాగ్రత్తగా పళ్ళాన్ని పట్టుకొని, మెల్లిగా - కాలిత్తో నలుపును తోసింది. శంకరం లేడు. బహుశః- పళ్ళుతోముఠా- ఆమూల కెళ్ళాడేమో! సరోజిని టిఫిన్ పళ్ళాన్ని క్రాయముదపెట్టి, గది బాగుచేద్దామనుకొన్నది ఆమె కంటికి శంకరం తాలూకు వస్తువు ఒక్కటి కనపడలేదు. కళ్ళు తుడుచుకొని మళ్ళాచూచింది. చూచినా లేనివస్తువు లెట్లా కనిపిస్తాయి? దురదృష్టవశాత్తూ సరోజిని కొన్ని కార్భాగ్యపు టసుమానం కలిగింది. ఆమె చకచకానెళ్ళి సుందరంగదితలుపులు నెట్టింది. ఆ వెంటనే సరోజిని కుప్పలాగా పూలబడిపోయింది. పాపం! సరోజిని!!

సాలె గూడు

గత మూడు నాలుగు రోజులనుండి సావిత్రి మనస్సు బొత్తిగా స్థిమితం కోల్పోయింది. ఆమె దిటవు తెచ్చుకోవటం కోసం చాలా ప్రయత్నాలు చేసింది. చేస్తున్నది. కానీ లాభంలేదు. సావిత్రి ఈ చిక్కులోనుండి బైటికి రాలేదు. ఎందుకంటే—సాపం! సావిత్రి కిది జీవన్మరణ సమస్య.

ఆమె కాపరాని కొచ్చి రెండు నెలలయినా కాలేదు. భక్త మనస్తత్వం ఎటువంటిదో ఆమెకు తెలీదు. ఒకవేళ తెలుసుకొనేందుకు ప్రయత్నించినా అందువల్ల ఆమె ఆశించిన ఫలితం రాదు. ఒచ్చినా అది ఆమెకు సంతృప్తి నివ్వలేదు. ఇచ్చినా ధైర్యంచేసి సావిత్రి ఆ 'ఫలితాన్ని' ఆచరణలో పెట్టేందుకు సిద్ధంగాదు. ఎందుకంటే, సావిత్రి ఒక గక మైన సంస్కారంలో పెరిగింది; ఆమె ప్రపంచంలో మొగవాళ్ళంతా అదృష్టవంతులు. వాళ్లు పూర్వజన్మలో గొప్ప పుణ్యం చేసుకొన్నారు. అందుకనే పురుషులుగా జన్మించారు. మరి పూర్వజన్మలో పుణ్యంచేసి ఉత్తముగా జన్మించినవాళ్ళు, యిప్పుడు గూడా ఉత్తములే గదా! అటువంటి ఉత్తములకు ఎక్కువ అధికారాలు, హక్కులు వుండటం చాలా సహజం. ఆ హక్కులకు వాళ్ళు యధేచ్ఛగా ఉపయోగించుకోవచ్చు. తను స్త్రీ. అసలు స్త్రీజన్మే ద్విక్కుమాలిన జన్మ. తనకు తెలీదుగనకనా, ఆడదై పుట్టుటకంటే అడివిలో మానై పుట్టుటం చాలా మంచిదని.

ఆడవాళ్లు ఇప్పుడు గాకపోవచ్చు—పూర్వజన్మలో వాత్తి దరి ద్రులు. అందుకే ఆ పాపఫలాన్ని ఈ జన్మలో ఈ 'రూపం' ఎత్తి అనుభవిస్తున్నారు. ఈ రకం సంస్కారంగల సావిత్రి, ఒకవేళ భర్తమనస్తత్వాన్ని కనుక్కొన్నా, అది ఆమె అద్దంగంబులాగానే కనిపిస్తుంది. భర్త తత్వం అందుకు భిన్నమేకావచ్చు. కానీ అభిన్నత్వాన్ని ఆకళింపుచేసుకో గల ప్రజ్ఞ సావిత్రికి లేదు.

ఇంకా నయం! తను చాలా అదృష్టవంతురాలు. చలపతి ఆ 'సాడు పని' చేస్తున్నప్పుడు ఎవరన్నాచూస్తే? ఇక తన బ్రతుకేమిటి? తన భవిష్యత్తేమిటి? ఏముఖం పెట్టా కొని... ఒకవేళ పుట్టింటికి వెడితేమట్టుకు? నాన్నా అమ్మా అంగీకరిస్తారా? అప్పు అంగీకరించవచ్చు—స్త్రీగనక. కానీ నాన్నకాదు. ఎందుకంటే నాన్న మొగవాడు. నీతివిషయ కంగా మొగవాళ్ళంతా ఒకటే! రాజకీయంగా, ఆర్థికంగా, వైజ్ఞానికంగా తలలు బద్దలుకొట్టుకొనే భేదాలుండొచ్చు. కానీ ఒక 'స్త్రీ' విషయం వచ్చేసరికి అందరూ ఒకేదారిని నడుస్తారు—వ్యాపార సమయంలో ఎన్నిపోటీలు పెట్టుకొన్నా, కార్మికుల్ని అణచడంలో యేకమయ్యే పెట్టుబడిదారుల్లాగా.

ఈ నేం చేయాలి? ఎట్లా ఈ పీడ వాడిలించుకోవాలి? అప్పటికీ ఎంత అవసరమైన పని వున్నప్పటికీ త నా వొడ్లోకి పోవటంలేదు. ఏముందీ! పోగానే ఆ చలపతిగాడు బాదం చెట్టుకింద సిద్ధం. వెధవజూలూ వాడూనూ. ఏమిటి తన వేపు అట్లా చూస్తాడు? త నెవరనుకొన్నాడు? అట్లా వాడు చూడటానికి ఎన్ని గుండెలుండాలి? వెధవ నిన్నా మొన్నా

బెడ్డలు విసరడంగూడా సాగించాడు. వాడి కీ ధైర్యం ఎన రిచ్చారు? ముందుగా— వా డా వెకిలినవ్వులు నవ్వుతున్న ప్పుడే ‘వారితో’ చెప్పినట్లయితే! చక్కగా నాలుగుతన్ని ...

...సావిత్రికి మంచి కలవొచ్చింది. ఆ కలనిండా ఎంత సౌందర్యం వుంది! యెంత హాయిగావుంది! రోగాలతో, సంఘర్షణలతో, దరిద్రంతో, మనస్పర్థలతో, యుద్ధాలతో మురిగి గవులుకొట్టే దిక్కుమాలిన వాస్తవిక జీవనం కంటే స్వప్నజీవితం యెంత ఉత్తమమైనది! ఈ లోకం లోకి రాకుండా, యెప్పుడూ ఆ కలల ప్రపంచంలోనే వుండే ఏర్పాటులుంటే! ఆ కల అట్లా ఆమె మెదడులో, రక్తంలో, మెల్లిగా కరిగి ఇంకుతున్నది... చప్పుడు—ఆ కల లోనే వ్యక్తావ్యక్తంగా చప్పుడు వినిపిస్తున్నది. సుందరమైన ఆ ఆకుపచ్చని స్వప్నం, మెల్లగా బూడిదరంగుగా చూరి, పలచబడి, పొగలాగా ‘ఫీఫ్ ఆఫ్ బాగ్వాద్’లోని సీసా భూతంలాగా, చివ్వున కుంగి చీకటి ఆగింది చిక్కగా. సావిత్రి లేచింది. ఎదురుగా తగ్గించిన చిమ్మి, పక్కగా తననడుం మీద చెయ్యివేసిన భర్త. ఏమిటా వెళనచప్పుడు? అది తన మంచి కలను చిదిమివేసింది. కాసేపు ఆ కలను తలుచుకొని, నిట్టూర్చి సావిత్రి కళ్లుమూసింది. ఇంకా నిద్రపట్టలేదు. మళ్లీ అదేచప్పుడు. ఈసారి ఇంకాస్త బిగ్గిరిగా. ఆమె మెడతిప్పి చూస్తే అది కిటికీలోంచి వని తోచింది. ఆమెగుండె బెదిరింది. కిటికీలోంచి యేదో చెయ్యి ముందుకొచ్చి తనను రమ్మని పిలుస్తున్నది. ఎవరి దా చెయ్యి! “దొంగదొంగ దొంగ” అని అరిచింది. కానీ ఆ అరుపు పైకిరాలేదు. తనలోతనే అరుచు

కొన్నది. ఒళ్ళంతా చెమటలుపోసినాయి. ఈ సమయంలో భర్త లేస్తే! దీక్షగాచూచింది. ఆ ముఖం చలపతిది. చుక్కల వెలుతురులో స్పష్టాస్పష్టంగా గుర్తించింది. ఇంకేం, భర్తను లేపుతుంది సావిత్రి. లేపి ఏమని చలపతిని చూపుతుంది? చూసినా ఏమని చెబుతుంది? చెప్పినా చలపతి 'దొంగతనం' కోసం వచ్చాడని ఆ భర్తప్రాణి నమ్ముతుందా? చలపతి చాలాకాలంనుండి ఆ పక్కయింట్లో ఉంటున్నాడు. అతను మర్యాదస్తుడూ, పెద్దమనిషీ అని ప్రతీతి వుంది. భర్తగారే ఎందుకో నాలుగైదుసార్లు ఆ మాట అన్నాడు. అటువంటి "ఉత్తమ" వ్యక్తిని పట్టుకొని తను 'దొంగ' అని రుజువు చెయ్యగలుగుతుందా?

'చిన్నమాట' అన్నాడు చలపతి చెయ్యిపూసి.

సావిత్రి ప్రాణాలు మూలిగాయి. భర్త లేస్తాడేమో! ఆ చెయ్యి అట్లా లోపలవుండి తను మేలుకొనివుండటమే ఆయన కంటబడితే! ఇంకేమయినా వుందా? కదలకుండానే వెళ్ళిపోమ్మని చెయ్యిపూపింది. కానీ అతను కదలలేదు.

"పోను, ఇట్లా రా! చిన్నమాట" అన్నాడు మెల్లిగా.

ఆమెకు చెమటలుపోస్తున్నాయి. ఒణుకుతోంది.

"ఛా" అని మెల్లిగా కసిరి ముఖంనిండా దుప్పటి కప్పుకొన్నది. ఈసారి చప్పుడు మరి ఎక్కువైంది. పెద్దగా పిలుస్తున్నాడు. చిన్న చిన్న గులకరాళ్ళు మీదకు విసురు తున్నాడు. ఇక లాభంలేదు. తను తప్పక వెళ్ళాలి. ఒక్కసారి వెళ్ళి ఆ 'పీడ' వాడుల్చుకుంటే తీరిపోతుంది. తనను పూరికే రమ్మననునేగదా అతను కోరింది. వెడితే సరి. తీరిపోతుంది.

మంచంమీదనుంచి లేచింది. దుప్పటిని భర్తముఖానికి కప్పింది. కిటికీదగ్గరికి వచ్చిందా వాణ్ణుకులో సావిత్రి.

“ఏమిటి?” మెల్లగా అన్నది.

“నువ్వు... నువ్వు” గొణుగుచున్నాడు.

“సరేలే, సో”

“ఎక్కడికి?”

“భో... ఆయన లేస్తారు”

వాణ్ణుకు - తిరిగి చూసింది భయంగా

“లేవడు—అయినా లేవనీ.”

“తలుపు లేస్తాను.”

అని కిటికీ ముయ్యబోయింది. చప్పున ఆమె చేతిని పట్టుకొన్నాడు చలపతి.

“ఎంత మెత్తగా ఉంది సీచెయ్యి”

“వుంటు వుండిలే విడువు”

“ప్రతిరోజూ ఈ చేతిని తాకే నీ భర్త ఎంత అదృష్ట వంతుడు...!”

చెయ్యి లాక్కోబోయింది. చలపతి గట్టిగా పట్టుకొన్నాడు. వోదలకు. వోదలలేడు. సావిత్రి అతని స్వప్న సుందరి. ఆమెను తొలిరోజుల్లోనే వాంఛించాడు. ఆ వాంఛ కామమో, ప్రేమో, మోహమో అనే నీరస సందేహాలు అతనికి రానేలేదు—అదృష్టవంతుడు, శక్తివంతుడూ కనక. ఏదో ఒక కార్యాన్ని గట్టిగానమ్మి, విధిగా ఆచరించే గీరులకు ఏసందేహాలు, ముందువెనకలు రావు. ఏదీచెయ్యలేక, చేసే ధైర్యంలేక, చెయ్యకుండానూ వుండలేక, లోపల ఆత్మ పెట్టి

అలబడిని తట్టుకోలేనిగుంపు “ఇది మంచా? అది మంచా?” అని చొంగలు కాచుస్తో కాలం గడపగలరు. ఇదంతా ఆ కార్యం లోకి తాము ధారాళంగా లీనం కాతేకపోవటమేనని వాళ్ళకు తెలీదు.

చలపతి తన వేళ్ళకింద పొంగే ఆమె నెత్తురు వేడిని అనుభవిస్తున్నాడు సంతోషంగా. కాసే అతనికి సంతోష దాయకమైన ఆ స్థితి ఆమెను ఖిన్నురాలినిగా చేస్తున్నది.

“నిడువు ---- నాచుటెన్నే ... బాగుండదు” అన్నది వడుస్తో.

“ఉంటుంది. పోసి వుండదూ? మరీ మంచిది. నాకూ నేనూ ముద్దంచేస్తాం. ఎవను కలిస్తే వాట్లు నిన్ను...”

ఎంత కివిత్వం పుట్టాడునున్నాడు చలపతి—ఆమె ముందు! అతను తేలుగుంపుస్తూలే చదువకు మళ్ళీ.

“ఇన్. ఏడవబోతు ... గట్టిగా ఏడచానా, ఈ చువ్వలు నిగిచివోచ్చి నిన్ను వోదార్చాలనిపిస్తుంది నాకు ... కా అదీ! అట్లా సుభ్రంగా ముఖం పెడుచుకో ... ఇదుగో ... ఏం లేదు, దొడ్లోకి రా. చిన్నమాట ఇప్పుడే పోదువుగాని...”

“ఇప్పుడు వద్దు. గేపు పగలు నీళ్ళకోసం వచ్చినప్పుడు చెప్పు. ఇప్పుడైతే వాగు చూస్తారు” అన్నది సావిత్రి. అతనికి చిన్న ఆశ చూపించి ఈ గండం ఈ రాత్రి తప్పు కొందామని. కాని చలపతి మాత్రం—

“నిచ్చిదానిని ముట్ట. గేపు పగలు అందరూ చూస్తారు నువ్వు నాతో మాట్లాడటం. ఇప్పుడు ఏతే

ఎవ్వరూ చూడరు. ప్రమాదంలేదు.... అయినా! చూస్తే అతనొక్కడేగా. ఫర్వాలేదు” అన్నాడు.

“రాను ... ఫో” బిగ్గరగా అరవాలనుకొన్నదిగానీ, సహజమైన పిరికితనం ఆపింది.

“అయితే నేనే నొస్తాను.”

అని కిటికీ చువ్వలు విరుస్తున్నాడు. ఆమెకు కాళ్ళు వొణికాయి.

“పెద్దగా అరుస్తాను” అన్నది ఆఖరిబెదిరింపుగా, దీనితో అతను జంకుతాడని నమ్మి.

“ఏమని?”

మళ్ళీ మొదలు.

“నువ్వు... వొచ్చి—”

“ఊ, వొచ్చి? చెప్ప. వొచ్చి ఏం చేస్తున్నానని అరుస్తావు?”

ఏం చేస్తున్నాడని అరుస్తుంది? దానివల్ల ఎవరికినష్టం? ఆపదలోవుండి తను పెట్టిన ఆ ఘోష యమశాశమై ఎవరి కంఠాన్ని చుట్టుకొంటుంది? పరువుకోసం, మర్యాదకోసం, హోదాకోసం మేడలు, కార్లు, పరుపులు తగిలించుకొన్నట్టు గానీ, భార్యను గూడా మేపే, ఈ లక్షలాది భర్తలు ఆ భార్యచేసిన ఆర్తనాదంవల్ల తమ గాలి పరుపులన్నీ బద్దలై పోవటం సహిస్తారా? వారి వారి నిజ్జానాన్ని బట్టి సంస్కృతిని బట్టి, మేధాసంపత్తినిబట్టి గౌరవంవుండటం సహజమైన విషయం. కానీ ఈ దేశంలో మొగవాళ్ళ గౌరవాగౌరవాలు స్త్రీప్రవర్తనమీద ఆధారపడి వుంటాయి.

ఇంక గత్యంతరంలేక వొప్పుకుంది దొడ్లొక రావ
టానికి.

“నిన్ను నమ్మి చెయ్యి వొదులుతున్నాను. రాకుండా
మోసం చేశావో. కేపు నీ పని...”

అని పక్కకు వెళ్లాడు చలపతి.

సావిత్రి కిటికీ మూసింది. చప్పున భర్తపక్కనే పడు
కొంది. దుప్పటి నిండా ముసుగుపెట్టుకొంది. ఇంకా చలి
వేస్తూనేవుంది. చమటపోస్తూనేవుంది. పోగూడదని దృఢంగా
నిశ్చయం చేసుకొంటుంది. కానీ పోకుండావుంటే? మరి
వాడు ఏంగోలచేస్తాడో? కేశవరావు, సుమతిని గురించి
గోడలమీద ఏదో ‘బూతు’ కాగితం అంటించినందుకేగా
దాని మొగుడు దాన్ని విడిచిపెట్టింది! పుట్టింటిలో సుమతిని
ఎంత నీచంగా చూసేవాళ్ళో తనకు తెలుసు. ఒకవేళ ఇప్పుడు
పోకుండావుంటే, తనగతిగూడా అంతేనేమో! ఈ ఆలో
చనతో ఆమెనెత్తురు చల్లబడింది. పోనాలో వాద్దో, ఏం
చెయ్యాలో తెలీటల్లేదు. మళ్ళీ తలుపుమీదదడదడచప్పుడు.
మెదడు బిగిసి, ఆలోచనరాక... లేచింది. తలుపుతీసి బైటి
కొచ్చింది. చప్పున బైట గొళ్ళెంపెట్టింది. చలపతి ఆమెను
బాదంచెట్టువేపుకు లాక్కుపోతున్నాడు.

“ఏమిటి?” అన్నది దూరం జరిగి.

“నువ్వు-నిన్ను-ప్రేమిస్తున్నాను” అనికావిలించుకొంటు
న్నాడు. సావిత్రి దూరంగా తోసింది.

“అట్లా మీదికొస్తావెందుకు? దూరంగావుండి చెప్పు
ఆ చెప్పేదేమిటో?”

“ఏం చెప్పను. నిన్ను చూసి...” అని ఆగి “నువ్వు కావాలి” అని గొణిగాడు.

పెద్ద హాక్ తగిలిసట్లయింది ఆమెకు. అతను చప్పన ఆమెభుజం పుచ్చుకొని లాగి, నొంచాడు.

‘వొదులు—పోతాను’

‘నా ప్రాణం పోయిన నొదలను.’ అతని కంఠంలో నిశ్చయం మ్రోగింది.

‘ఏం లాభం? ఎందుకు న న్నిట్లా బలవంత పెట్టటం? నన్ను చిక్కుల్లో పోంచి పొందించి, ఏం ఆనందపడతావు నువ్వు?’

‘అది తేల్చుకోవలసింది నను. నా కిష్టమైనప్పుడు...’

‘నేను ఇంకోరి భార్యను. ఇతరుల వస్తువులను కోరటం తప్పగామా?’

ఎంత బానిసత్వం! జీవం గలిగి, మానవజన్మ ఎత్తి గూడా, ఇతరులకు వస్తువునని చెప్పకొంటున్నది సావిత్రీ! ఈ గొడ్డుగుణాన్నే గావున పాతివ్రత్యమని పాటలుపేసు కొంటో, చెప్పకొంది. ఇటువంటి అమాయకులను, ప్రాణ మున్న బామ్మలను, కాలికిరిది చెప్పలను, పవిత్రమైన భార్యలుగా చెప్పకోవటానికి వీళ్ళెందుకు సిగ్గుపడరో!

‘కాదు. తప్పేఅయితే, ఆ కోరిక అసలు నీకు కలగ కుండానే వుండేది. నాచేత ఇంత సాహసం చేయించకపోను మరి—గడ్డితినాలని, బురదలో దొర్లాలని, నిప్పు మింగాలని, కారుకింద పడాలని, దురదగొండాకు పొంటికి నుద్దుకొందా మని నాకు అనిపించడేం మరి?... ఎందుకంటే అవి తప్పులు

గనక. కానీ నువ్వు అందంతో నన్ను ఆపావు. అప్పుడే నీ మీద ప్రేమ కలిగింది నాకు' అని ఆమెను తాకుతున్నాడు. సాన్నితి అతని చేతుల్ని దూరంగా నెట్టింది కోపంతో.

“నువ్వంటే అసహ్యించుకొంటున్నాను నేను. అటువంటి మనిషిని ఎందుకు బాధిస్తావు? నా హృదయం నిన్ను వ్యతిరేకిస్తున్నది. వొట్టి శరీరాన్ని...” ఆమె మాటలు కొలుకుతున్నాయి.

“ఆ హృదయాన్ని పవిత్రమైన, నిర్మలమైన నీ భర్త గారి పాదసంపాదకతంచేసి, ఈ దిక్కుమాలిన బొందెను నాకివ్వు, చాలు... హృదయం, శరీరం, ప్రేమ, కామం వొట్టి నిరాధారమైన భేదాలు. స్త్రీపురుషుల మధ్యగల ప్రేమకు ద్వారం హృదయంలోకాదు శరీరంలోనే. ఏ ప్రేమ, ఏ అనురాగం, ఏ నిష్కల్మషం యెంత వొత్తి వొత్తి తూచి తూచి కులుకుతో అంటేనే? ఆ ప్రేమను నిరూపించుకొనేందుకు, వ్యక్తంచేసుకొనేందుకు ఈ శరీరాలుతప్ప నేను నాధనంలేదు. ఈ వినిర్మల, స్వచ్ఛంద, నకిల్లిష ప్రేమవాదులంతా, హృదయాలను తాము స్వీకరించి, నీచమైన, తుచ్ఛమైన, అశాశ్వతమైన ఈ తోలుగూడును, యింకొకరికి తమ స్త్రీలు యిస్తే గొండ్లుమంటారెందుకు? అంటే తాము చెప్పే దాంట్లో తమకే నమ్మకం లేదన్నమాటేగదా!”

ఈ భావాలు ఆమెను కదిలిస్తున్నాయి. తనలోకి నూత్న ప్రపంచాలను ఆవిర్భవింపజేస్తున్నాయి. ఆ క్రొత్త లోకాల సందర్శనం ఆమెను వెళ్లి ఆనందంలో, గొప్ప సందేహంలో పూరిస్తున్నది.

“నువ్వు నన్ను ఇంద్రజాలంచేస్తున్నావు, మోసం చేస్తున్నావు. నేను నీకు చిక్కను” అని మూలిగింది ముఖానికి చేతులు కప్పకొని సావ్రితి.

“చిక్కనా? పోతావా?”

“అవును”

‘ఇంక నీగతి... సరే! రేపు తెల్లారేటప్పటికి నిన్ను ..

“ఏం చేస్తావు నన్ను?”

“ఎందుకూ నే ననటం? నీకే తెలుస్తుందిగా”

ఆమె భయపడింది. చుట్టూ కమ్మకొనే దావాగ్నిలో చిక్కిన లేడిపిల్లవలె ఆమె సంక్షుభితపడసాగింది.

“నువ్వు నన్ను రమ్మన్నావనీ, నాకు ఉత్తరాలు రాస్తున్నావనీ నీ మొగుడుతో చెబుతాను. లేదూ? ఆ వెంకటనరసయ్యతో ఉండగా చూశానంటాను. ఏమవుతావో చూసుకో మరి?” అని పోబోయినాడు. సావ్రితి అతని చొక్కా పట్టుకొని ఆపింది.

“ఉండు. చెబుతానా అట్లా? చెప్పు చెప్పు; ఉండు. వొద్దు వొద్దు. చెప్పకు. చెప్పినా ఆయన నమ్మడు. నే నంటే ఆయనకు చాలా ఇష్టం. నమ్మనే నమ్మడు. అప్పుడు నువ్వే-నిన్నే తంటాడు. గొంతు నులిమి, విరిచి, కుప్పలాగా వేస్తాడు.”

“నీకు నీభర్త సంగతి తెలీదు. నువ్వేమిటిలే, చాలా మందికి తెలీదు, ఎన్ని సంవత్సరాలు కాపగం చేసినా సరే! భార్య శీలం విషయంలో మొగవాళ్ళను నమ్మించటంఅంత సులభం ప్రపంచంలో ఇంకేమీలేదు. ఇనప్పిట్టెకు తాళం

నెయ్యడమన్నా మరిచిపోతాడు గానీ, భార్య శీలరక్షణను మాత్రం మరవడు. సరేలే రేపు...”

సావిత్రి అతని చేతులు పట్టుకొంది. ఏడిచింది. బ్రతిమిలాడింది.

“ఇవన్నీ నా కొద్దు. జాలిచేత నన్ను కరిగించి పోదామని చూస్తున్నావు. కానీ లాభంలేదు. ఒక్క కన్నీటి చుక్కతో గుడిచిపెట్టుకుపోయేది ప్రేమకాదు. ఏ అవారత రానికీ, హింసకు, ధ్వంసానికి, తలవొంచక, ధీరంగా, దృఢంగా, నిలబడగలిగిందే ప్రేమ అందుకే నీ భవిష్యత్తు ఏమయినా సరేనని యిందుకు సాహించాను...”

“ఇదేం ప్రేమ? వెధవప్రేమ! నా తమ్ముణ్ణి ప్రేమిస్తున్నాను నేను. వాడికి కొంచెం దెబ్బ తగిలితే రెండురోజులు అన్నం తినలేదు నేను, వాడు తినలేదని. మరి నువ్వు నన్ను గానుగలో వేసి పిండి, నా రక్తం తాగుతానంటున్నావు. నేను గిల గిల తన్నుకొంటూంటే చూసి ఆనందపడతానంటున్నావు. ఇది రాక్షసత్వం కాదా మరి?” అన్నది సావిత్రి.

“నీ దృష్టిలో కావచ్చు. నాకు కాదు. నా దృష్టికి నాది దేవత్వం. ఇన్ని హింసలు నువ్వు పడుతున్నట్లు తెలిసి కూడా, నీ మీద కోరికను చంపుకోలేని నా హింసగాఢ త్యాన్ని గుర్తించని నువ్వు, రాక్షసిలాగా నాకు కనిపిస్తున్నావు. సత్యాసత్యాలకు సరైన కొలతబద్దలులేవు. వున్నాయనీ వుంటాయనీ అనుకోవటం తెలివి తక్కువ. ఆ వున్నవి నిజ

మైన కోలతబద్దలు కావు. నిజమైనవని మనం అనుకొంటున్నవి మాత్రమే!”

ఆమె బొమ్మలాగా నిలబడింది. ఆ స్థితిలోనే అతని పురుషత్వం అర్థంచేసుకొంది, ఆమె బలహీనతను. స్త్రీ పట్ల నిర్దాక్షిణ్యంగా. సూరంగా ప్రవర్తించే సంఘాన్ని ఆధారం చేసుకొని ఈ పురుషుడు ఆ స్త్రీని లోబరచుకొన్నాడు. మెల్లిగా దగ్గరికి జరిగి కావాలింతుకొన్నాడు. తన సుఖంకోసం ఆమెను బెదిరించి, మాటల చాతుర్యంతో వొంచి, తనకు పునయోగించుకొంటున్నాడు. ఆమె పలక లేదు. లక్షలసంవత్సరాల బానిస రక్తిం పురుషుల అహంకారానికి, మాటకు, శరీరానికి, తిండికీ ఆశించి స్వజీవాన్నే మరచిన “స్త్రీత్వం” కంఠం నులిమివేయబడింది. చీకట్లను యెగజిమ్మే ఆరాతిలో, చుక్కల చూపులక్రింద, ఆమెను దగ్గరకు తీసుకొని; సావిత్రి పెద్ద పాపం చేస్తున్నట్లు కళ్ళు మూసుకొంది. ఆమె ప్రత్యవయవమూ కుంచుకొని, నిశ్చేతన మవుతున్నది. ఒక భగవత్స ఇంతనా కెవ్వరూ తాని ఆ మృదుప్రదేశాలను, చందలమంది “సనులు” మృదుస్పర్శకోసం, దన్యవంకోసం, కలలుగనే ఆ స్థలాలను, అతను-లోకపు కల్పమృదుప్రతి, ఏమకితారిని చూసి, తాకుతుంటే, అనుభవిస్తుంటే ఆమె నోరు మెదవలేకపోయిందే. ఇది ఆమెతప్ప! చెప్పకునే నోటినే బిగించివేసిన లోకంతప్ప! మరొక వ్యక్తికి అంగక, ప్రబలంగా ఎదిరించి, నిలబడగల బౌద్ధత్యమే, ధైర్యమే స్త్రీ నుండిలాగి, రాయినిచేసి, ఆ రాయి ఎదిరించలేదనటం ఏం న్యాయం? ఎదిరించాలని ఆశించటం ఎంత మూర్ఖం!

“పోతాను...” అన్నాడు చలపతి ఆమెజుట్టు రెండు చేతులతో తీసుకొని. సావిత్రి మాట్లాడలేదు. అతను రెండు భుజాలు వట్టుకొని నిలుచోబెట్టాడు. జుట్టు దువ్వి సరిచేశాడు. చొక్కాతో చెంపలు, ముఖం తుడిచాడు.

“మరిచిపోబోకు, రేపురాత్రిగూడ రా.”

తప్పదు ఆమెకు—రేపురాత్రి, ఎల్లుండిరాత్రి, ఆ పై రాత్రి, ఆ పైరాత్రి. ఇట్లా అన్ని రాత్రీలూ, ఆమె బ్రతుకు బద్దలయినాకా రావలసిందే. ఒక స్త్రీ ఒక్కసారి ఏకారణం వల్లనయితేనేం—పురుషునికి తనశరీరంమీదసర్వహక్కులూ యిచ్చిన తరువాత, అతనినుండి ఆ హక్కులు తిరిగి తీసుకోవటము ఎక్కడా ఎప్పుడూ జరగనిపని. ఏ పరిస్థితిలోనూ ఈ అగ్ని మొట్టుకోగూడదు. దురదృష్టవశాత్తూ ముట్టుకొండే తనంతటఅది భస్మంకావటమేకప్పు ఇంకే గొప్ప శక్తి ఏపరిస్థితి దాన్ని ఆర్పలేదు...

...ఇంట్లోకొచ్చింది. తనమీదతనకే అసహ్యమేసింది. ఈ ‘ఎంగిలి’ శరీరాన్ని ఇక ఏముఖం వెట్టుకొని భర్తకు యివ్వాలి?

...భర్త ఇంకా నిద్రపోతూనేవున్నాడు. ఎందుకో ఆమెకు ఏడుపు పొద్దుకొస్తున్నది తను చేసిన ఈ పాపకార్యం భర్త చూశాడనీ, తనను దండిస్తాడనీ, పుట్టింటికి తరుముతాడనీ, భావించి కుళ్ళికుళ్ళి ఏడుస్తున్నది. మెల్లిగా అతని ప్రక్కనే పడుకుంది. కానీ మామూలుగాకాదు. అంతాకొత్త కొత్తలుగా, తనను వెక్కిరిస్తున్నట్లుగా అనిపించింది. అతని

ప్రక్కన ఉండగల ఆర్థత కోల్పోయినట్లుగా భావపడుతున్నది.

అతను లేచాడు. సావిత్రిగుండె దడదడమన్నది. తన లోంచి దోసిళ్ళకొద్దీ రక్తం ఎవరో జమ్మున జారుతున్నట్లు వాణికింది.

“ఏమిటి సావిత్రి!” అన్నాడు భర్త.

కోటానుకోట్ల భారత స్త్రీలకు ప్రతినిధియైన సావిత్రి పలకలేదు. పలికినా నిజం పలకదు. ఆ నిజాన్ని భర్త స్వీకరిస్తాడనే నమ్మకం కుదిరేవరకు సావిత్రి మాట్లాడదు. స్త్రీ చెప్పగల నిజాన్ని విని, సహించగల బౌద్ధార్యంతోక వాళ్ళను నిజం చెప్పకుండా అణిచి, అబద్ధాలుచెప్పేటట్లు అలవరిచి, ఆ అబద్ధాలనే నిజాల క్రింద స్వీకరించి, నొంగ సంతృప్తులు పడే పురుషుల అహంకారం సమూలంగా ధ్వంసమయిందాకా సావిత్రి పలకదు. ఎన్ని యుగాల తరవాత నైనా ఆ మహత్తర ఘడియ ఉదయించకపోదు. ఆనాడు సావిత్రి లేస్తుంది. భర్తకు నిజం చెబుతుంది! అంతవరకూ అట్లా పరుపుమీద బోర్లపడుకొని, దిండులో మొహం దాచుకొని సావిత్రి ఏడుస్తూనే ఉంటుంది. భర్తమాత్రం “ఏమిటి సావిత్రి!” అంటూనే వుంటాడు.

తా ౧ త మ్యు ౦

మీనాక్షి బోగంది. ఇరవై సంవత్సరాల ఈడుకే కావలసినంత డబ్బు సంపాదించింది. తల్లికాలంలోని పెంకు టిల్లు పడగొట్టి రెండంతస్తుల మేడ వేయించింది. కొద్దిరోజుల్లోనే ఒక చిన్న కారు కొనే ప్రయత్నంలో ఉంది.

ఈ సమయంలోనే మీనాక్షికి తన వృత్తిమీద అసహ్యం కలిగింది. ఈవిధంగా ఎంతకాలం జీవితాన్ని గడిపేటట్లు? డబ్బుకోసం ఎంత నటన చూపించాలి? రోజు రోజుకూ మొగాళ్ళు మారుతూనే ఉంటారు. వాళ్ళోరాత్రి ఆరుగురు మొగాళ్లు మారిన సమయాలుగూడే లేకపోలేదు.

మీనాక్షికి ఇప్పుడు సంసారస్త్రీల పైకి మనసు మళ్ళింది. వాళ్ళలాగా చక్క-గా (?) సంసారంచేస్తూ బిడ్డా పాపలతో కళకళాడాని మీనాక్షి కోరిక. తను ఎంత 'ప్రేమ' చూపినా అదంతా 'బోగంతలుకు' కిందనే జమ కట్టబడుతోంది. తన జీవితానికి గమ్యస్థాన మేమిటి? ఎంత దూరం త నీవిధంగా ప్రయాణించాలి? చివరికి మిగిలేదేమిటి?

మీనాక్షికి కొంత ఆలోచించిన తరువాత తనకోరిక అసంభవమైందిగా కనిపించింది. మీనాక్షి బోగంది. పథాన లుగోపటనే వృత్తిలోకి దిగింది. ఈ ఆరుసంవత్సరాల కాలంలోనూ కొన్ని వందలమంది మీనాక్షిని అనుభవించారు. ఆసంగతి ఎంతోమందికి తెలుసు ఇప్పు డీ మీనాక్షికి నిజంగా హృదయపరివర్తనం కలిగి 'పెళ్ళి' చేసుకోవడానికి

తయారయిందే అనుకోండి; అయితే మీనాక్షిని చేసుకోవడానికి వచ్చేవాడెవడు? అంతసంస్కారం కలిగినవాడు దొరకడం చాలాకష్టం. కాకపోతే “వుంచు” కొంటాడు. “వెళ్ళి” అనే పేరుమీద గాకుండా ‘చేరదీస్తారు’.

మీనాక్షికి ఇవినచ్చవు. వుంచుకొనేవాళ్లు (పర్మనెంటుగా) చాలామంది వున్నారు చేరదీసేవాళ్లు గూడా చాలామందే వున్నారుకానీ, మీనాక్షికి కావలసింది భర్త రోజురోజుకూ ఈ సమస్యతో మీనాక్షి కొట్టాడుమావుంది

2

అయితే మీనాక్షి కోరిక అసంభవమైంది కాలేదు. నాగేంద్రం మీనాక్షిని వెళ్ళిచేసుకోడానికి అంగీకరించాడు.

నాగేంద్రానికి పాతికసంవత్సరాల వయస్సుంటుంది. తల్లిచిన్నప్పుడే చచ్చింది. తండ్రి నాగేంద్రం ఇంటర్ చదువుకున్నప్పుడు చచ్చాడు. ఆ స్తిపాస్తులేమీ లేవు. ఏదో దేశవాళీ కంపెనీలో నెలకు యాభయ్ రూపాయలు తెచ్చుకొంటున్నాడు. నెలకు బొటాబొటీగా సరిపోతుంది. నాగేంద్రం భార్య నీళ్ళాడలేక చచ్చిపోయి నాలుగు సంవత్సరాలైంది. ఇంతకాలం అతను పరాయి ఆడవాళ్ళను వాడుకొన్నాడు అయిదునెలలు ఒక బ్రాహ్మణవిధవను ‘వంట’ కోసం అట్టే పెట్టుకొన్నాడు. ఈలోపల స్త్రీమతిగారికి గర్భం వచ్చింది. ఆవిడ “జీతంచాలక” నాగేంద్రంనుండి వెళ్ళి

పోయింది. మొత్తంమీద నాగేంద్రం ఇతరత్రా చాలా ఖర్చు పెడుతుంటాడు.

మీనాక్షి అతన్ని పెళ్ళిచేసుకోడానికి మనస్ఫూర్తిగా అంగీకరించింది. అప్పుడే ఆవిడదృష్టిలో పతివ్రతలు మెరవ సాగారు. ముఖ్యంగా చింతామణి వగైరాలు. మీనాక్షి ఈకోరిక తల్లికి సుతరాము నచ్చలేదు ఆ కసినంతా నాగేంద్రంమీదికి సమీకరించింది. “నిన్ను పోలీసులకు పట్టిస్తా” నంది. “ఇంతకంటే మరేం గతిలేదా?” అంది. కూతురుతో పూచికపుల్లగూడా అంటుకోనివ్వనని నిష్కర్షగా చెప్పింది.

ఈ బెదరింపులకు ఏ ఒక్కరూ జంకలేదు. కట్టుగుడ్డలతో పదిరూపాయలతో (ఇవి మాత్రం రాత్రి జట్కా ప్రియుడు ఇచ్చాడు) నాగేంద్రం వెంట బయలుదేరింది.

ఆనాటిరాత్రి హోటల్‌నించి కారేజి తెప్పించాడు నాగేంద్రం. మీనాక్షి ముందు నాగేంద్రానికి వాడ్డించింది.

“నీవూ కూచో మీనూ” అన్నాడు నాగేంద్రం.

ఆ స్వరంలో నిండారిన ప్రేమధ్వనులు వినిపించినయ్ మీనాక్షికి. మీనాక్షిగుండెలు గగ్గర్పొడిచినయ్. వాళ్ళు జలదరించింది.

“మీరు కానివ్వండి.... తరవాత కూచుంటాను” అంది. అని తను పతిభక్తిని బాగా అలవాటు చేసుకొంటున్నాననుకొంది. ఇదివరకు చాలామంది విటులు నాగేంద్రం లాగే అన్నారు. కానీ వాళ్ళమాటలకు నాగేంద్రం మాటలకు కొంతభేదాన్ని అస్పష్టంగా చూడగలిగింది మీనాక్షి. నాగేంద్రం భోంచేసి వొక్కపలుకు నముల్తూ కుర్చీలో

కూచున్నాడు. మీనాక్షికి రెండవఆకులో భోంచేయ బుద్ధి పుట్టలేదు. నాగేంద్రం కెలికెలికిపోయిన ఎంగిలాకులోనే తనూ తింది రోజూ తనుతినే అన్నానికి దీనికి చాలా భేదమున్నట్లుగా మీనాక్షికి తోచింది.

రెండోఆట సినిమాకు పోయివాచ్చేసరికి బాగా పొద్దు బోయింది. అందులో నాగేంద్రం పగలల్లా ఆఫీసులో (ఆఫీసులోనని అతనే చెబుతుంటాడు. కాదనుకొన్నా ఈ రచయితకు ఆట్రే ఇబ్బందిలేదు. కానీ నెలకు 50రూపాయలు మాత్రం తెస్తుంటాడు. అంతవరకు గ్యారంటీ) పనిచేయడం వల్ల అలిసిపోయాడు. మీనాక్షి చప్పున గ్రహించింది. తెల్లారగట్లదాకా అతనికాళ్లు పిసికింది.

3

నాగేంద్రం ఇంతవరకూ వున్నది వాక కొద్దిపాటి గదిలో. అందులో రెండే మంచాలు. ఒక బీరువా, కొద్దిపాటి సామానుఉంది. ఇదివరకు నాగేంద్రం నెలనాటిగా హోటల్లో భోంచేస్తుండేవాడు. మీనాక్షి వచ్చినప్పటినుండి హోటలు కెళ్ళడం మానుకొన్నాడు. అయితే ఇద్దరికీ సరిపడేలాగా క్యారియరు వస్తుంటుంది. ఒకనాటి రాత్రి నాగేంద్రం తీరిగ్గా పడుకొని (ఆసమయంలో మీనాక్షి ఇంకోమంచం మీద నిద్రపోతూవుంది) తను నెలవొకటికి హోటలుకి ఎంత చెల్లిస్తున్నదీ లెక్కగట్టాడు. సొంతంగా వంటబెట్టేపక్షంలో హోటలుకు చెల్లించే డబ్బులో ఐదింట మూడువంతులకే సరిపడే మంచిభోజనం దొరుకుతుందని అంచనావేశాడు.

అయితే వంటకు ఈ యిల్లు చాలదు. కాబట్టి వేరేయిల్లు తీసుకోవాలి. ఆ లెక్కప్రకారం చూసినా వంటపెట్టడమే మంచిదిగా కనిపించింది నాగేంద్రానికి.

ఆ తెల్లవారే మీనాక్షితో ఈ సంగతి చెప్పాడు.

“నాకు వండడం చాతగాదండీ” అంది మీనాక్షి. నిజంగా మీనాక్షికి వండడం చాతగాదు. చిన్నతనంలో తల్లి వండేది. మొన్నటిదాకా పనిమనిషి వండేది. కాబట్టి వంటవిషయం తెలుసుకోవలసిన అవసరం మీనాక్షికి ఇంత క్రితం కలగలేదు. కానీ ఇదివరకుదారి వేరు, ఇప్పటిదారి వేరు. అందులో వారికి హోటలుకూడు సరిపడకనే ఈమాట అన్నారేమో! ఈ సందేహం మీనాక్షిమీద బాగా పని జేసింది. వండడానికి అంగీకరించింది. వొకటిరెండు రోజుల్లో అంతే అద్దెలో యింకో యిల్లు మాట్లాడాడు నాగేంద్రం. మీనాక్షి ఆ యిల్లు చూచి సంతోషించింది.

ఒకనాడు మీనాక్షి నాగేంద్రాన్ని కొద్దిగా చిల్లర పబ్బు లడిగింది. “ఎందుకూ?”. అన్నాడు నాగేంద్రం.

“సబ్బు కొనుక్కోవాలి... అయిపోయి రెండు రోజు లయింది” అంది మీనాక్షి. మీనాక్షి అతన్ని పబ్బులడగటం ప్రదేశం తొలిసారి.

“సబ్బు లేకపోతే స్నానంచేయగూడదావం?” అన్నాడు నాగేంద్రం. “మనం లక్షాధికారులంగాము. కనీసం గొప్ప ఉద్యోగమన్నాలేదు. యాభయరూపాయలు ఎన్నింటికని వొస్తయ్?” అన్నాడు. అప్పటినుండి మీనాక్షి సబ్బుతో స్నానంచేసిన పాపాన పోలేదు.

తొలిరోజుల్లో నాగేంద్రం కొన్న నాలుగు చీరలు చినిగిపోయినయ్. అప్పటికీ మీనాక్షి ఈసంవత్సరమల్లా వాటిని పొందికగా వాడింది. సాధ్యమయినంతవరకు వాటిని సూదీదారంతో సంస్కరించింది. అయినా అలవిగానిస్థితిలోకి దిగజారినయ్ ఆ చీరలు. అసలు చిరుగుముఖం పట్టినపుడే కొత్తచీరలను గురించి ఒకటి రెండు సార్లు నాగేంద్రాన్ని సోచుకుంది. అతగాడు ఈ నెలనీ... ఆగస్టు నెలనీ జరుపుకూ వచ్చాడు. ఇక కొత్తచీరలు కొనడే లాభంవుండదని తేలిపోయినరోజున ఆమె నాగేంద్రానికి ఈ విషయమై గట్టిగా చెప్పింది.

“యాభయ్ రూపాయల్లో ఎన్నని స్వర్గలను? ఇంకా నయం, ఏ పాతన్నా నీకు సొంతంగా ఉన్నయ్. ఇప్పుడు నేను వేసుకొంటున్న గుడ్డలు మాకానాక స్నేహితుడు ధర్మం చేశాడు... మాచ్చే నెలలో చూద్దాం లే” అన్నాడు నాగేంద్రం.

న్యాయంగా అయితే ఆ గుడ్డలు మరోవారంరోజులయినా శరీరాన్ని కాపాడే స్థితి లో లేవు. ఆ సంగతి నాగేంద్రానికి తెలుసు. కానీ ఏం చేస్తామాపాపం! యాభయ్ రూపాయల గుమాస్తా పురుగాయే!!

చీరలనుగురించి యిబ్బందిపడడం మీనాక్షి జీవితంలో యిదే మొదలు. మీనాక్షికి చిన్నతనంలోనే పాతిక జతలుండేవి. మీనాక్షికి కన్నెరికం బెట్టిన చౌదరయ్య పాతిక చీరలు తెచ్చాడు—మూలువి, సిల్కు-వి కలిపి. ఆ తరువాత మీనాక్షి సంపాదించినవి మూడు బీరువాలనిండావున్నయ్.

ఏ విషమసమయంలో గూడా యిస్త్రీబట్టను రెండురోజుల కంటే మీనాక్షి ఎక్కువకాలం కట్టలేదు. అయితే మీనాక్షి యిస్త్రీ బట్టలు కట్టడం మానుకొని ఆరునెలలు కావొచ్చింది ఇప్పటికి. బస్తీలో చాకలివాళ్ళు దొంగవెధవలని నాగేంద్రం చెప్పడంచేత మీనాక్షి తన గుడ్డలను—నాగేంద్రంవాటితో సహా స్వయంగా పుతికేడి వాళ్ళని నమ్మలేక.

ఈ సంగతులన్నీ మీనాక్షికి తెలియకపోలేదు. అయినా అది 'కులట' జీవితం; ఇది 'సంసారి' జీవితం. ఎన్నో ఘర్షణ-మొక్కిలు తింటేగాని ఈ రెండవదాంట్లో నిభాయించడం కష్టం. చెడును సంపాదించుకోడానికి కొన్ని నిమిషాలు చాలు. కానీ ఆ చెడును నిర్మూలించి ఆ స్థానంలో మంచిని పుంచాలంటే ఎన్నో సంవత్సరాలు కావాలి. ఈ లోపుగా ఆ వ్యక్తి ఎన్నో అగ్నిపరీక్షలకు తట్టుకోవలసి వుంటుంది. అప్పటికిగాని సత్ఫలితం కలగదు. ఈ విషయాలన్నీ మీనాక్షికి తెలిసినతరువాత చీరలనుగురించి ఆమె అంత గట్టిగా ఎప్పుడూ అడగలేదు.

5

ఇప్పుడు మీనాక్షి కడుపుతోవుంది. ఇంటిపని చేయలేక నానాలవస్తూ పడుతోంది.

“ఈ నెలరోజులు ఒక పనినునిషిని కుదర్చండి. నేను చేయలేకుండావున్నాను” అంది మీనాక్షి.

“ఎన్నింటికని చావను? అందులో ఈ నెలనుండి ఇంటి లద్దె అయిదురూపాయ లెక్కువయింది. నీకంటే ముందే నా

కీ పూహ తట్టింది. ఈనెల మొదట ఒక పనిమనిషిని మాట్లాడాను. అద్దె పెరగడంచేత దాన్ని మానుకోమని చెప్పాలి సాచ్చింది. యాభై రూపాయల్లో ఎన్నని సద్దను?" అన్నాడు నాగేంద్రం.

మీనాక్షి కిప్పుడు ఆరోనెల. అయినా ఇంటిచాకిరంతా చేస్తూనేవుంది. దానికితోడు ఏదో నలత వొంట్లో ప్రవేశించింది. అయినప్పటికీ వాళ్ళింట్లోవున్న రెండుమంచాల్లోనూ ఒకదానికి బూజుపట్టింది. దాన్ని ఈ సంవత్సరంన్నర కాలంలోనూ ఏ పది దఫాలోకంటే ఎక్కువ వాడలేదు.

ఒకనాటిరాత్రి మీనాక్షి అర్ధజాముదాకా మూలిగి అప్పుడే కునుకుదీసింది. అంతవరకూ నిద్రబట్టక తచ్చుకొంటున్న నాగేంద్రం అప్పుడే కునుకుపట్టిన మీనాక్షిని తినవేపు తిప్పకొన్నాడు. గట్టిగా తనకు ఆనించుకుని నొక్కుకొన్నాడు. మీనాక్షికి మెలకువ వచ్చింది. అభ్యంతరం చెప్పింది. 'వొంట్లో సరిగాలేదు' అన్నది. కడుపువేపుచూపి బతిమాలింది. వోపికనంతా కూడగట్టి ఎదురుతిరిగింది. నాగేంద్రం యినపగరితెతో గొడ్డును బాదినట్లు బాదాడు. మీనాక్షి శోకాలుబెట్టింది. చుట్టూ ఇళ్ళింట్లోవున్న ఆడంగులు మీనాక్షిని ఓదార్చటానికి రాలేదు. పైగా 'ఏం, మాయరోగ మొచ్చిందా... కి... బోగందీ... బోగంవగలు!' అని తమ మొగుళ్ళను గట్టిగా కావలించుకొని నిశ్చింతగా నిద్ర పోయారు. ఏది ఏమయినప్పటికీ ఆరాత్రి తన అవసరాన్ని మాత్రం తీర్చుకోగలిగాడు నాగేంద్రం. అప్పటికి మీనాక్షికి ఎనిమిదోమాసం నిండింది.

మీనాక్షీ దెబ్బలు తినడం ఇది నాలుగోసారి. కారణాలుమాత్రం ఇవే. ఒకసారి కొంచెం తలనొప్పిగా వుంది. అదీ అవ్వేళ మధ్యాహ్నం నిద్రపోకపోవడం మూలాన. ఆరాత్రి వొక ఆసామీవొచ్చి రాత్రికి పాతికరూపాయ లిస్తానన్నాడు. తల్లి ఎంతో బతిమాలింది. ఆమె ఒప్పకోలేదు. డాక్టరుచేత ఇంజెక్షను తీసుకొంది తలనొప్పికి. ఇది మీనాక్షీ 'కులట'జీవితంలో సంగతి. 'సంసారి' జీవితంలో కొచ్చిన తరవాత ఎనిమిది నెలలగర్భంతో మొగుడికి లొంగి పోలేదని చావతన్నించుకొంది.

6

మీనాక్షీ నీళ్లాడింది. అప్పటినుండీ ఆమె మంచంలోనించి లేవదు. పిల్లాడికి తల్లిపాలు చాలడంలేదు. అందులో "రోగిగావున్న తల్లిపాలుపట్టడం మహాప్రమాదం" అన్నారు కొంతమంది. పిల్లాడు పూర్తిగా డబ్బాపాలమీద ఆధారపడవలసివచ్చింది.

"ఎక్కడిడబ్బా వీడిజాందకే చాలడంలేదు. ఎన్ని పాలడబ్బాలని తేను? యాభయ్ రూపాయల్లో ఎన్నని సర్దను?" అన్నాడు నాగేంద్రం.

పాలులేక చిక్కిపోతున్న తనకొడుకునిచూచి శావురుమని ఏడ్చింది మీనాక్షీ. "ఈ నిర్భాగ్యురాలి కడుపున ఎందుకు పుట్టావురా నాయనా!" అని నాగేంద్రం చూడకుండా శోకాలుబెట్టింది.

మీనాక్షీ పూర్తిగా కోలుకొనేటప్పటికి ఆరుమాసాలైంది. అయితే మీనాక్షీకిబదులు పసిపిల్లడు జబ్బుపడ్డాడు. డబ్బాపాలు చాలడంలేదు. అవయినా పిల్లాడు ఇముడ్చుకోలేకపోతున్నాడు. కళ్ళు గోతుల్లాగ తయారయినై. చేతులు కాళ్ళు పూచికపుల్లలకంటె హీనం. కడుపుగుమ్మడికాయంత.

“ఇది లివరుజబ్బుమ్మా! జమ్మివారిమందు వాడండి, తగ్గిపోతుంది. మొన్న వెంకమ్మత్తకూతురుకు...” అన్నారొకరు.

ఆనాటి రాత్రి నాగేంద్రంతో సంగతి చెప్పింది, మీనాక్షీ. “నిజమే పాపం! ఏంచెయ్యమంటావు?” అన్నాడు నాగేంద్రం. మీనాక్షీ ఏమీ చెప్పలేదు. గురకబెడుతున్న కొడుకును గుండెకదుముకొని తడికళ్ళుమూసింది.

అర్థరాత్రప్పడు పిల్లాడికిబదులు నాగేంద్రం తగిలాడు.

“నేనేలే, ఏదీ ఇట్లాతిరుగు” అన్నాడు నాగేంద్రం మీనాక్షీ పొత్తికడుపుకింద తవుడుతూ.

“పిల్లాడు” అంది మీనాక్షీ లేవబోతూ. నాగేంద్రం మీనాక్షీని లేవకుండా అదిమిపట్టి “రేపొద్దున డాక్టర్ని పిలుస్తాను... ఇండాక అబ్బాయినిచూస్తే నాగుండె తరుక్కుపోయింది” అన్నాడు. మీనాక్షీలోని “మాతృహృదయం” కరిగిపోయింది. తన చిట్టిబాబు ఆరోగ్యకోసం తనవాంట్లో ‘సరి’ లేకపోయినా తెల్లవార్లూ నాగేంద్రం చేతుల్లో వొంపులు తిప్పబడింది.

నాగేంద్రం సత్యహరిశ్చంద్రుడు కాడు. కనీసం కృతయుగంలోని మనిషన్నాకాడు (ఆ యుగంలోనివాళ్లు మంచి వారని ఈ రచయిత ఎప్పుడూ అభిప్రాయపడలేదు. అది

రచయిత తప్పుకదు) అన్నమాట చెల్లించడానికి. అతను సర్వసాధారణమైన మనిషి. మీదుమిక్కిలి పందొమ్మిదో శతాబ్దంచాడు. (ఇది ఇరవయ్యో శతాబ్దమని అనడం అనుచితం అనే శ్రీశ్రీ'హ్ ఈ రచయిత ఏకీభవిస్తున్నాడు) అంచేత ఆ తెల్లవారి డాక్టర్ని పిలవవలసిన అవసరం నాగేంద్రానికి లేదు.

7

పిల్లాడు చచ్చి నెలరోజులు దాటింది. ఈ దిగులువల్ల కుమిలిపోయిన మీనాక్షికి రోగం తిరగజెట్టింది. అంతరోగం తోనూ ఇంటిచాకిరీ చేస్తూనే వుంది. నాగేంద్రం మహా భయస్తుడు. అంచేత రాత్రిళ్ళు వొంటరిగా పడుకోలేడు. రోగంతో మూలుగుతూన్నా సరే మీనాక్షిని తోడుజేసుకొని పడుకొంటాడు. అప్పటికిగానీ నాగేంద్రం నిర్భయంగా నిద్రపోలేడు.

ఒకనాటిరాత్రి మీనాక్షి ఎందుకో లేచింది. దీపం సన్నగా నెలుగుచూపుంది. నాగేంద్రం పక్కలోలేడు. బైటి కెళ్ళాడేమో ననుకొంది అరగంటకయినా రాకపోవడంచేత బైటచూద్దామని తలుపుతీయబోయింది. చాలాసేపటికి గానీ బైట గొట్టం పెట్టబడిందని మీనాక్షి తెలుసుకోలేకపోయింది.

ఆ తెల్లవారి నాగేంద్రాన్ని అడిగింది.

“ఓ, నీమొఖం కలవరించావేమోలే!”

అన్నాడు నాగేంద్రం.

అట్లాంటి కలవరింపులు మీనాక్షి చాలాసార్లు కలవరించింది. ఒక వారంరోజులు పట్టుబట్టిచూసింది. అన్ని

రోజులూ మీనాషీ ఆవిధంగా కలవరిస్తూనేవుంది. పోతే నాగేంద్రం ఒక అమ్మాయిని 'లవ్' చేశాడని, తనకు రాత్రిళ్ళు పక్కలో నాగేంద్రం లేనట్లు "కలవరింపు"లు రావడానికి ఆ "లవ్" కారణమని మీనాషీకి చాలాకాలం దాకా తెలియలేదు.

సాపం ఎక్కువకాలం దాగదు. మీనాషీకి ఆవిధమైన కలవరింపులు రావడం ప్రారంభించిన రెండుమాసాలకు నాగేంద్రం వొంటినిండా చారెడేసి పోవడం వుట్టినయ్. పక్షింరోజులు తిరక్కముందే మీనాషీవొంటిమీదికి ఈ పోవడం పాడడం జరిగింది. నాగేంద్రం "లవ్"చేసిన అమ్మాయి చంపబోవాయలు ఖిన్నువైతే తన "లవర్" శరీరాన్ని మరామ్మిస్తు చేసుకొంటి. మీనాషీ అవసరం నాగేంద్రానికే వట్టసప్పుడు, నాగేంద్రం "లవర్" కేం అవసరం?

మీనాషీ పని యిప్పుడు నానా గిజాటుగావుంది. తన శరీరాన్ని నాగేంద్రానికి చూపించి దాన్ని పిలవమని బతిమలాంపి. అప్పుడు నాగేంద్రం తాగి వున్నాడు. ఆ సంగతి మీనాషీకి అప్పుడే తెలిసింది.

"...ఇంకా దొంగవగలుచాతావేం? నానా గాడిదలతో తిరిగి అడ్డమైన రోగాలన్నీ వొంటికి పట్టించుకొన్నావ్. అవన్నీ నాకు ఎక్కించి నా ఆరోగ్యం నాశనం చేశావ్. నువ్వసలు బోగం...వి.నా యింట్లోనించి పో..." ఈ వరసలో వెళ్ళాడు నాగేంద్రం అఖికి మీనాషీని స్పృహ తప్పేటట్లు తన్ని బైటి కేడ్చాడు.

చుట్టుపక్కల జనం “బోగం...! బోగంవగలూ” అన్నారు.

మీనాక్షీ వొక్కసారి తన సాతజీవితంలోకి తొంగి చూసింది. అదెంత హాయిని జీవితం! ఎంత డబ్బిచ్చినా నచ్చనివాడైతే తిరస్కరించే ప్రాథమికహక్కు ఆ జీవితంలో దొరుకుతుంది. సర్వసంపూర్ణమైన బతుకు తన కావాలింతకోసం వందలమంది తిరుగుతుంటారు. ఎంతో ఆకర్షణ, వెలుగు, మధురంగా పొంగుతూవుంటుంది. క్షుద్రమైన సంసార జీవితం! మొగుడు నచ్చినా నచ్చకపోయినా నచ్చి నట్టు నటించాలి. తన ఆరోగ్యం ధ్వంసమయివున్నా మొగుడి చేతుల్లో వొంపులు తిరగాలి. తిండికోసం, గుడ్డకోసం, చివరికి జడ రిబ్బనుకోసం మొగుడికి శరీరాన్ని వొప్పజెప్పిందాకా గతిలేదు. అయితే బోగంహాళికి సంసారులకి ఎక్కడా భేదం? బోగంది వందరూపాయలకు నచ్చినవాడికి శరీరాన్ని వొప్ప గిస్తుంది. సంసారస్త్రీ రిబ్బనుకోసం కుళ్లు మొఖంభర్తను కళ్ళు మూసుకొని ఏడుస్తూ భరిస్తుంది. తన కిష్టంలేకపోతే ఆ లోకంలో తిరస్కరించనొచ్చు “మన సభ్యత” “మన సంస్కృతి” అని బాదబాదలాడే జబ్బలు చరుచుకొనే ఈ లోకంలో ఆడదాని ఇష్టా ఇష్టాలతో నిమిత్తంలేదు. వేడి తగ్గితే సరి.

మీనాక్షీ తన మొదటిజీవితంలోకి వెళ్ళాలనుకొంది. “ఉత్తమమైన సంసార రంగం” (???) మీనాక్షీ జీవితాన్ని ధ్వంసంచేసింది. ఉన్న సౌందర్యమంతా నాగేంద్రం పీల్చు

కొన్నాడు. పిప్పిని బైటికి గెంటాడు. ఆకర్షణ, కాంతి లేని బతుకు మీనాక్షిది ప్రస్తుతం. ఇక తన ముఖ మెవరు చూస్తారు? తన గతేమిటి?

“భగవంతుడా!” అంది మీనాక్షి చేతులు జోడించి.

భూలోకవ్యవహారాలతో పూర్తిగా తెగ తెంపులు చేసుకొన్న భగవంతుడు “నాకెందుకు” అని చప్పగా నిద్ర పోయాడు.

ప్రాస

ఇంకా బైట తిరగడం ప్రమాద మనిపించింది. ప్రమాదమయినా కాకపోయినా బాత్తిగా అనవసరమేనని అనుకోవచ్చు. ఈసరికి ఆ చౌర్యాగ్యుడు తన దుఃఖాన్నుండి కొంతవరకైనా దూరం జరిగిఉంటాడు. సంఘటన జరిగినప్పటి బరువైన విచారం, కాలం తేలికచేసి వుండొచ్చు. అదృష్టవంతుణ్ణి అతను సిగరెట్లకోసం ఆ కొట్టుదగ్గర పర్చు తీసి... మళ్ళీ జేబులో పెట్టుకోబోయ్యే అదనులో—ఫినిష్. ఆరువందల ముప్పై నాలుగు రూపాయల, పదకొండణాల కాని—రైల్వేవారిని మోసంచేసి దాచిన కాలందాటిన టిక్కెట్టు—చిన్ని ఫోటో, ఏవో అంకెలుగిలికిన కాగితం—దగ్గుమందు పొట్లం. చుట్టూ జనం పోగయినారు. అందరూ జాలిన సరఫరాచేశారు. సానుభూతి దిగుమతిచేశారు. దీనికి కేంద్రప్రభుత్వం యింకా పన్ను విధించలేదు.

ఎవరు దొంగ? అందరూ—అందరమూ దొంగను వెదికాము. దూషించాము. ముద్దుపళని సిగ్గుపడే భాషను వాడాము.

చివరికి... కొంతకాలానికి—దొంగ దొరికాడు. చిరిగిన లాగు, రేగిన జుత్తు. మురికివాళ్లు—ప్రతిక్షణమూ అందరినీ తినే కళ్ళు. వాడే దొంగ! ఇదివరకు—ఒకటి రెండు సార్లు—కలవారి జేబులు కత్తిరించినమనిషి. వాడిమీద దెబ్బలు... ..దరిదుడు గావును, దొంగ అయినాడు. నా

గొంగతనం ఫలితం అతను అనుభవించాడు. చుట్టూముసరిన నా సోదరులు అతన్ని జుట్టుబట్టుకొని వొంచడంవరకే నే నున్నాను. ఆ మరునిమిషం పార్కు- కొచ్చేశాను. అక్కడ ఉండలేకపోయాను. వాళ్ళు నన్ను కనిపెడతారనికాదు— సాంఘికంగా నాకున్న విలువ, నా దుస్తులు, నాగరికత, సంభాషణాపై పుణ్యం నన్ను సైన్యంలాగా కాపాడాయి. మంత్రించిన గిరులులాగా అడ్డుకొన్నాయి.

ఇప్పటికీ నా గుండెలు నడ దడ లాడుతున్నాయి. జమ్మన కుంచుకుపోతున్నాయి. తిరుగుడులో నొక్కుకుపోతున్నట్లుగానే ఉన్నాయి. ఎవరో మెదిడులో మేకులు దించి నట్లు బాధపడుతున్నాను. తరువాత ఆ గొంగకోసం వెతికాను. మరేమీలేదు. అతనితో నిజంచెబుదామని కానే కాదు. అతనికి కొంతకారుణ్యం పంచిపెడదామనిమాత్రమే. భాషా భాండాంతులంబు రెండుమూడు సులిమెత్తనిపదాలు అతని చెవుల్లో వొడ్డిద్దామనిమాత్రమే! గొంగలేదు. బహుశా అతని ఖర్చును ప్రభుత్వమే భరిస్తున్నదేమో ఈ పాటికి!

సోనరా! భారతదేశం 'భూతదయ'కు ప్రసిద్ధివహించింది. మహాత్తరమైన మన సాంప్రదాయాన్ని నిలబెట్టావు. భారత యశోలలామకు ఖండ ఖండాంతరంబులగల కీర్తి సాధంబునకు నీ వొక వెలలేని మండపంబయితివి. నీ కీర్తి ఆచంద్రతారార్క మీ వసుధాతలంబున నిలుచుగాక. సర్వ రక్షకుడైన భగవానుడు నీకు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాదుల ననుగ్రహించుగాక. మఱుజన్మంబున నింతకంటె నుత్తే కృష్ణ గర్భంబున జన్మింతువుగాక. నీ కివే నా శతసహస్ర వంద

నములు. పరా: ఈ విశ్వర్యాలుగూడ, వొచ్చే జన్మలోనే పొందేటట్లు తరవాత సవరించటం జరిగింది.

ఇంటి మెట్లెక్కుతున్నాను. హఠాత్తుగా నాముందు మనిషి ప్రత్యక్షమయ్యాడు. భయంతో రెండుగులు వెనక్కువేశాను. అతనూ నన్ననుసరించాడు. ఎవరీతడు? ఎవరీతడు?? కళ్ళు మూసుకొన్నాను. గుండె బిగబట్టాను. ఒక్కఊపుతో ఇంట్లోకొచ్చిపడ్డాను. నా హఠాపుడి చూచి నా భార్య అదిరిపడ్డది. నాకోసం మెవరన్నా వొచ్చారేమోనని వాకబుచేశాను ఎవరూ రాలేదుట. “ఎవరన్నావొస్తారన్నారా ఏమిటి?” అని అడిగింది పైగా. ఫర్వాలేదు. నా రహస్యం తెలిసిందేమోననీ, పోలీసులు నాకొరకు వేట ప్రారంభించారేమోననీ, ఆ వ్యక్తి తత్సంబంధీకుడేమోననీ భయపడ్డాను. కాదు. బ్రతికాను.

ఆ తరవాత రెండురోజులకు అతను మళ్ళీ నాకు కనిపించాడు. నేను సినిమా కెడుతున్నాను. నాకంటే ముందే అతనూ నడుస్తున్నాడు. ఛరాలున వెనుదిరిగి—బిరబిర నడక... రోడ్డు, జనం, బళ్ళు, రిక్ష్వా, కేక. మరొక పావునిమిషంలో—ఆ రిక్ష్వాలో కూచోగలను. గుడ్డ ముందుకులాగి ముఖానికి అడ్డుచేసుకొంటే—అతను కనుక్కులేడు. ఎవరో మహమ్మదీయ స్త్రీ అనుకొంటాడు. పావుగంటలో యింటి కెళ్ళగలను. నా కీ సినిమా చూడాలనే పిచ్చి ఎందుకు కలిగింది? ఎందుకొచ్చాను?

నా ప్రయత్నమేమీ సాగలేదు. నేను రిక్ష్వాలోకి పొంగుతున్నాను. అతను రిక్ష్వాలో కనిపించాడు. నాగుండె... ఊహించు

చుకో. నేను ఎవరినుండి తప్పకోవా లనుకుంటున్నానో, అతనే నాకెదురుపడ్డాడు. ఆ ఫులిచేతిలోనే నేను చిక్కు పడ్డాను. ధైర్యంగా వెనక్కితిరిగాను. ఇంకా నయం, తిరగలి గాను. ఎదురుగా బ్లూలైటు అతి నీలలోహితకాంతిని చిమ్ము తున్నది. అటువెళ్ళడం ఊమమనిపించలేదు. ఆ వెలుగులో నన్నతను ఇట్టే గుర్తించగలడు— ఇంతకాలమూ అనుమాని స్తున్నవాడు. ఇట్టే స్థిరంచేసుకొని... చీకటి గొండులగుండా యింటిలో ప్రవేశించాను.

అతను ఎవరై ఉంటాడా అనేదే నాప్రశ్న. అతను పురుషుడేనని నేను గ్యారంటీ చేయగలను. నాలాగానే వొక్తా వేసుకొన్నాడు. నాలాగానే క్రాపు. అతని కాళ్ళకీ చెప్పులు లేవు. తమాషా ఏమిటంటే, నేను ఏరోజున ఎట్లా మేకప్ ఐతే, అతనూ, అదేరోజున అట్లాగే తయారయ్యేవాడు. ఈ విషయం నే నొకసారి “జా” దగ్గర రుజువుపరచుకొన్నాను. నేను “జా” కోసం వెళ్ళాను. “జా”నవ్వుతూ ఎదురొచ్చారు. క్రితం మధ్యాహ్నం “జా” అడిగినదాన్ని తెచ్చాను. ఆవస్తువు “జా”కిస్తే నారు ఎంతసంతోషిస్తారో నే నూహించలేదు. “జా”గారి సంతసం కోసరం అపాయాలు తినేవాళ్ళల్లో నేనూ వొకణ్ణి... కానీ- నాకంటేముందే ‘అతను’ ప్రత్యక్ష మయ్యాడు. నేనింకా “జా”ను సమీపించలేదు. అతను “జా” దగ్గరగా నిలబడ్డాడు. నాహాల్లు మండిపోయింది. ఆ వస్తువును నేలకు విసిరాను. అతనూ విసిరాడు. దీన్నిబట్టి చూస్తే అతను అక్షరాలా నన్ను అనుకరిస్తున్నాడని స్పష్ట మైంది.

అత నెవరు? నాతో అతనికి పనేమిటి? ఈవిధంగా నన్ననుసరించి అతను పొందగల లాభ మెటువంటిది?... ఇత్యాది ప్రశ్నలనేకం నాకు స్ఫురించాయి. పీటికి సమాధానం చెప్పకోలేకపోతున్నాను. ఏది ఏమయినప్పటికీ అతనినుండి నేనుపడవలసిన జాగ్రత్త పెద్దమొత్తంలోనే ఉన్నది. అతన్ని ఎట్లాగైనా నానుండి దూరంచెయ్యాలి.

ఆతెల్లవారే నేను ప్రయాణమైనాను. అప్పటికింకా ప్రొద్దుపొడవలేదు. పుష్కలంగా డబ్బుతీసుకుని... ఒంటరిగా—కాలినడకను—చేలగట్ల వెంబడి—చుట్టూ చూశాను. ఎవరూలేరు. ఆగి—పదసవ్వడికొరకై వీనులప్పగించి... లేదు. దిట్టపడ్డగుండెతో... తిరిగి నడక ... తూరుపు ఎరుపు... మంచు పొత్తిళ్ళలో ఉదయం గడ్డిపూల పరిమళం. ఉరుదరి కుహర సుప్తోత్థ శార్దూలముళ్ రురవారి శోణితశంకద్రావ, అటుదిటుతిప్పి... నా ఉత్సాహం విరిగిపోయింది. అతను నా వెనకనే హస్తాన్నాడు. కొంచెందూరంలో ఉన్నాడు. నిలబడాను. అతనూ ఆగాడు... నా ప్రయాణం అతని కెట్లా

అతను? ఎవరు చెప్పురు? ఎవరికీ తెలియగదా ఈ విషయం?

ఈవిధంగా అతను చాలాకాలంనుండి నన్ననుసరిస్తున్నాడు. అతను చాలా తమాషాలు చేసేవాడు. ఒకసారి బహుదీర్ఘంగా కనిపిస్తాడు. గజంకడుపు, మూడు గజాలకాళ్లు. ములుకోలల్లా చేతులు. అర్ధగజం తల. ఇంకోసారి మరుగుజ్జు. గలివో వర్ణించిన ఆరంగుళాల పరిమాణంలో ఉంటాడు. ఒక మధ్యాహ్నం పెద్దకత్తి తీసుకొని, అతనికోసం ఎదురుచూస్తూ కూచున్నాను. అరగంట గడిచినా అతని

జాడేలేదు. ఈమనిషికి మందు-కత్తిగదా అనుకున్నాను ఇంకా ఏమీకాదు కత్తిని విడచి ఉండకూడదని నిశ్చయించుకొన్నాను. సాయంత్రం బజారుకొస్తుంటే అతను కనిపించాడు. ధైర్యంతో కత్తి చివ్వునలాగాను. అతనూ అదేపని చేశాడు. నాకు గుండె చాలిందికాదు. ఈయధంలో ఒకవేళ నేనే చనిపోతే? చావటం బాత్తిగా యిష్టంలేదునాకు. జీవించి అనుభవించవలసిన వనేకం ఉన్నాయి. ఈ ముష్టి వెధవకోసం రమని నేను నా అనుభవాలను వాడుకుంటేను... ఐనా అతన్ని చంపటంగాడా అనవసరమే! అతనివల్ల నా కే అపాయమూలేదు. ఉట్టినే నన్ను వెంటాడుతున్నంతమాత్రాన నాకపోయేదేమున్నది గనక? ఒకవేళ ఏ పురాతన దేవతలో బంధువులో, మిత్రులో...

ఇది కొంతకాలంక్రిందటి సంగతి. అప్పటినుండి అతన నన్ను వెంటాడుతూనేవున్నాడు. అతన్నుండి నేను తప్పించుకోవాలని ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉన్నాను. ఇటీవలే అతనెవరో నేను తెలుసుకోగలిగాను. ఎందుకు నన్ను అతను సరిగ్గా నాడోకూడా గ్రహించాను. అతని పేరు భువనకలాగా చదివెయ్యగలను. అతనంటే కిందివాడు కుంగూడలేదు. అతనెవరంటారా? చెప్పను. ఎప్పటికీ చెప్పను. ఇప్పటికే మీలోకొందరు, అతన్ని గురించి తెలుసుకొని ఉంటారని నా నమ్మకం. లేదా ఇకముందు తెలుసుకొంటారు.

